I SNUFVEBO OCH SKRYMTEBO

HUMORISTISKA BERÄTTELSER FRÅN BYGDERNA

AF

THURE SÄLLBERG

STOCKHOLM
BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG

I SNUFVEBO OCH SKRYMTEBO

HUMORISTISKA BERÄTTELSER FRÅN BYGDERNA

AF

THURE SÄLLBERG

STOCKHOLM
BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG

STOCKHOLM 1911.
TRYCKT HOS BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG.

Näpst och hjälpt.

Erik Svensson i Högemo var en sådan där stackars karl, som inte var mänska att låta bli brännvinet, när han kom i gång med att supa. Han kunde gå månadtals därhemma på gården och aldrig smaka en droppe eller längta efter eländet, utan tvärtom hysa agg till och vedervilja för allt hvad starka drycker hette.

Under sådana tider arbetade han som en slaf och sparade och var förtänksam och förkofrade sig på alla sätt och vis.

Men om han händelsevis kom ut ibland folk, som begagnade starkvaror, och tog sig några glas i tro, att det väl icke skulle göra honom något annat än »lätta på lifvet ett grand», så blef han tvärt som om själfve hin håkan farit uti honom.

Och det hade han ju också, ty om man ska' säga hvad som rätt och sant är, så får man lof medge, att brännvinet just inte är annat än ett slags oren ande, hvilken far in i folk och grasserar på ett förskräckligt sätt.

Åtminstone verkade det så uti Erik Svensson. Hade han fått tre supar, ville han ha trettio. Ju mer han drack, ju törstigare blef han, och dagen efteråt kunde han inte styra sej förrän han fått mera. Om det skulle kostat honom tio riksdaler halfstopet, skulle han ha' det. Och om det så varit fem mil till gästgifvaregården i stället för fem fjärdingsväg, som han hade dit, så skulle han inte styrt sig förrän han fått hem en kanna.

När han var i tagen, brukade käringen hans snoka rätt på hans buteljer och ösa ut innehållet. Men det hjälpte inte stort, ty ingen människa kan tänka sig hur knepig Erik var att lura ut gömställen och hur illmarigt han bar sig åt med att få bud efter uselheten. Ingen kunde begripa hvar han hade sitt nederlag, och om man lyckades finna rätt på ett gömställe, funderade han strax ut ett annat, om han var än aldrig så drucken.

Men många gånger hände det, förstås, att han i yrseln dolde sina varor så väl, att han inte själf hittade dem. Då gick han omkring som en lifdömd och grunnade och grunnade och tittade och tittade i alla möjliga och omöjliga vrår och förbannade sin dumhet att supa sig så full, att han inte kunde minnas hvar han satt sitt brännvin.

På det viset kunde han hålla på med sitt supande i veckotal

och därunder gjorde han dumma affärer och förstörde egendom och eftersatte arbete, så att det var sorgligt åt'et. När han så omsider blef nykter, ångrade han sig och sörjde och arbetade som ett kreatur för att taga tillbaka hvad som gått åt samt lofvade sig själf att aldrig smaka något starkt mera. Men rätt som det var, ramlade han in i eländet ånyo.

Och så gick det och så var det i Högemo.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

En gång hade Erik, som då hållit sig nykter och reel en längre tid, varit inne i sta'n och sålt två par oxar. Han hade fått bra betaldt, fyrahundra kronor paret. Men så hade han måst bestå köpskål och därigenom fått blodad tand. Och så var det förbi med honom igen. Han köpte sig starkvaror och drack i ensamheten på hemvägen alldeles förskräckligt. Gick in och dvaldes i gårdarne vid vägen och spenderade på folk, så att han var nästan redlös, när han kom mot hemmet. En stor butelj hade han dock kvar uti innerfickan till att läka sig med följande dag. Just som han närmade sig Högemo, fick han se, att käringen gick ner i källaren och då passade han på att skyndsamligen sticka in buteljen i ett stenröse vid vägkanten. Och så drucken han än var, gjorde han detta omsorgsfullt, plockade stenarna tillrätta och dolde väl det hål, genom hvilket han ränt in sin skatt djupt i röset.

Det blef naturligtvis sorg i Högemo, när de fingo se, att Erik börjat dricka igen. Men det var inte värdt att säga något åt honom så länge han var full. Han for omkring och ramlade i stugan och skroderade öfver hur dråpliga affärer han gjort. Och till sist skulle han då visa dem de många pengarne.

— Ta' opp plånboka ur fickan på me'! sa' han till sonen.

Sonen rände ner näfven i fickan.

— Där finns ju ingen plånbok!

— Finns där ingen? Visst finns där plånebok!

Men borta var den. Där fanns ingen plånbok och inga pengar heller på Eriks kropp.

I sitt rus påstod nu denne, att hustrun tagit pengarna ifrån honom, när hon efter vanligheten trefvade efter buteljer, och så jagade han upp sig till ett sådant vredesmod, att han körde ut hela familjen. Se'n reglade han dörren och somnade.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Stackars hustru och barn! Hela natten gingo de på vägen mot sta'n och letade efter plånboken och sporde efter i stugorna vid vägen, där Erik varit inne, om han inte möjligen någonstädes glömt den. Men de funno ingen bok och inga spår efter henne heller.

Dagen därpå var Erik förtviflad! Han fann icke sin butelj. Han for omkring som ett vilddjur i ladugård och stall, på vindar och ute

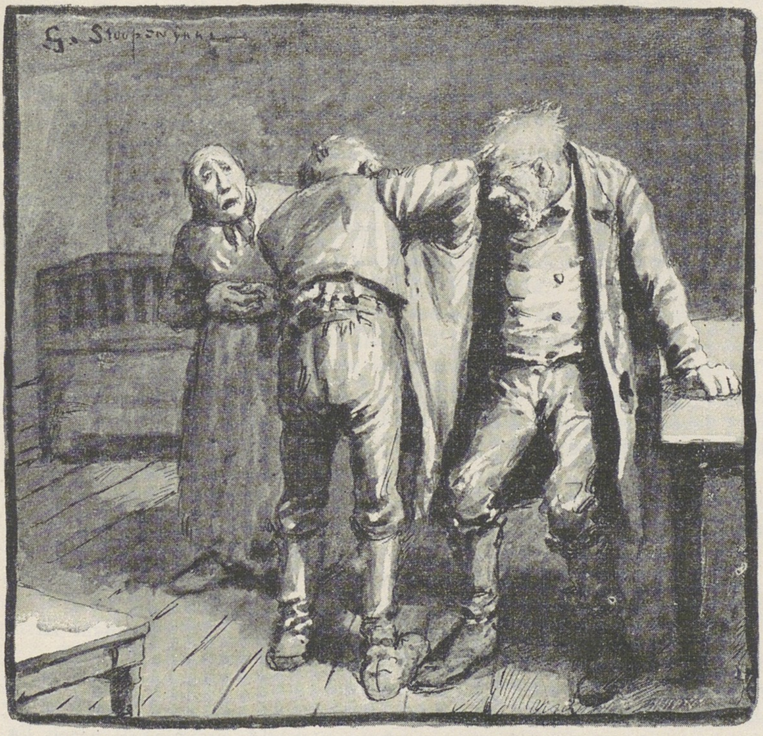

på marken, letande under trummor och i buskar. Men han fann intet. Han hade glömt stället.

Plånboken trodde han fortfarande att hustrun tagit och brydde sig för öfrigt i bakruset mera om förlusten af flaskan än om pengarna. Dessa voro och blefvo emellertid borta. Sorg och jämmer rådde i Högemo, och alla grannarne beklagade djupt det stackars folket, som just skulle hafva dessa oxpenningar till likviderande af en uppsagd inteckning.

När Erik nyktrat till och fann, att han verkligen under ruset slarfvat bort sina medel, kände hans förtviflan inga gränser. Det var med nöd han kunde hindras från självmord. Man lyste från predikstolarna och annonserade i tidningarna efter den förlorade plånboken. Men det hördes aldrig ett knyst efter henne.

Så kom det en svår tid för Högemofolket.

Erik fick visserligen något anstånd med betalningen af inteckningen, men det ville i alla fall inte gå för honom att få ihop beloppet. Ingen vågade sig på att borga för honom, när han nu kommit så af sig genom förlusten af de många oxpengarna. Och att få fordringsägaren att vänta tills Erik hunnit lägga på och afyttra nya kreatur för ett så stort belopp, därpå var inte att tänka. Så stötte ett dåligt äringsår till och så dogo två kor i »sommarsjukan» för Erik.

Det såg verkligen mycket mörkt ut för Högemofolket. Den enda, som tog saken med någorlunda lugn och saktmod, var hustrun. Ty allt sedan den där händelsen hade Erik icke en enda gång smakat starkt eller sökt tröst i den dåligheten, fast han flera gånger varit med på ställen, där det vankats brännvin och blifvit bjuden på sådant. Men han hade icke ens tittat åt'et.

— Dä' gör ingenting om de så ta' halfva gården ifrå' oss. Bara Erik låter bli att supa, så blir nok allt väl! lät hon, när det var tal om de ekonomiska svårigheterna.

Så gick det öfver ett år. Men då blef Erik en dag lagsökt.

Han och sonen stodo just och böstade makadam vid ett stenrös strax invid gården, när fjärdingsmannen kom med lagsökningen.

De lade ifrån sig släggorna och följde med in. Det blef en sorgens dag i Högemo. Hela aftonen satt familjen och grät och grunnade öfver hvad de skulle taga sig till och hur det skulle gå, när all deras lösegendom blefve pantad.

Eller kanske det vore så godt att låta hela åttingen gå under klubban!

— Och allt detta ä' ja' skuld te'! Dä' ä' just dä', som hänger mej mest på! stönade Erik.

— Tänk inte på't! Gu' hjälper oss nok! snyftade hustrun.

Och sonen gick där på golfvet och sväljde och grät. Det var som om hjärtat velat gå sönder i Erik, när han såg den stackars pojken, som skulle mista sitt fädernehem för hans superis skull.

Så blef det natt. Sofvo gjorde de gamla icke mycket. Gång på gång märkte gumman hur Erik steg upp, och då skalf hon och fruktade, att han skulle göra sig något ondt. Men han tog sig intet dåligt för. Han kröp bara ner på knä vid en stol och gjorde hvad han eljest aldrig brukat. Han bad till Gud och talade om för Honom hvilken dålig människa han varit.

— Dä' är inte underligt att du straffar och slår mej! hviskade han i natten.

Så höll han på ända till dagningen och grät och bad. Han var envis precis som Jakob och släppte inte efter.

I daggryningen somnade han, och när han vaknade, log han och sa' att han inte känt sig så väl på länge.

— Dä' må gå som det vill. Gu' styrer och Han styr väl, lät han. Och så gingo han och sonen åter ut till sitt stenrös och knäckte till med makadamen.

Ungefär en timme efteråt kommo de inrusandes.

— Mor, ropade Erik, — kom hit ska' du få si! Här ä' plånboka och pengarna. Ho' låg i stenröset bredvid den här flaskan. Jag skulle naturligtvis gömma buteljen, när ja' kom från sta'n. Ja hade honom nok i innerfickan, och så har plåneboka i villan och fyllan följt med. Ja' hade för brådt och var så domnad i fingrarna, att ja' inte kände hvad allt jag fick tag i. Och så glömde jag stället! Ja' kunde inte hitta det då, men nu har Herrens underliga finger ledt mig dit.

Så öppnade han boken och fann alla sedlarne bevarade.

Se'n tog han buteljen och slog den i förstustenen, så att brännvin och glas yrde.

— Jaha, nu är det slut med de världsliga bekymren. Men nu har ja' i alla fall något, som är viktigare att tänka på! sa' Erik.

— Hvad då?

— Jo, att här efteråt och så länge jag andas härnere visa, att ja' är värd den kärlek och nåd, som vederfarits mig!

— Det har du rätt i! snyftade gumman.

I så ringa mån, som en svag och eländig människa kan det, har Erik också gjort detta.

Han är nu en af våra likaste karlar. Hvar han färdas fram, är han ett verkligt föredöme för oss alla, och jag skulle önska vara en lika god kristen och medborgare som han är.

G. S

Den gamle skolkarlens straffpredikningar och bibelförklaringar.

Vi äro en stor hop, däribland en massa präster här i landet, som vid gubben A:s säkra hand för första gången tågade in på teologiens knaggliga och styfbrutna mark. Alla hafva vi en gång darrat inför den propre och elegante gubben med de vådliga kraftuttrycken på läpparna och den stränga och allvarliga blicken bak de guldbågade glasögonen, men vi hafva ock alla älskat honom för det stora och varma hjärta, som klappade för oss i hans robusta bröst.

Ett original var han.

Så här bortemot ett fjärdedels sekel efteråt kan det ju gå för sig skämta öfver de förfärliga straffpredikningar, hvilka lektor A. tidt som oftast höll för oss, men det var minsann lagom skämtsamt så länge man satt där och darrade och skalf under gubbens blickar, medan han på sitt kraftiga sätt och med sina mest mustiga uttryck framhöll vår uselhet och dålighet, och därunder stammade litet smått.

Arg var han säkerligen icke i så hög grad som vi då föreställde oss, utan det var egentligen en vana och ett oemotståndligt behof hos honom att få, såsom det så skönt heter, »skälla» på allt och alla.

Han menade rakt ingenting ondt därmed, men det begrepo v inte då, utan darrade under lektorns mullrande åska såsom inför domen.

Stora, långa trettioåringar, som på den tiden icke sällan förekommo på skolbänken, hyste samma obeskrifliga respekt för gubben A., och de där »gamlingarna» voro också oftare än de yngre utsatta för hans allra vådligaste straffpredikningar.

Hade någon annan lärare talat till oss i samma ton och med samma uttryck, hade vi nog opponerat oss ibland, men nu sutto vi där samtliga spaka, rädda, förkrossade och ödmjuka, medan han gaf oss på huden.

Och ibland fingo vi hålla till godo med duktiga örfilar också.

Till och med när gubben ohjälpligen kom af sig vid uppläsningen af psalmversen i aftonbönen, hvilket ofta var af en obeskrifligt komisk verkan, vågade vi icke draga en millimeter på smilbanden.

Han såg nämligen betydligt vred ut, när han gaf sig i färd med att memorera ur psalmboken, och kanhända tog han på sig denna skräckinjagande min för att vi skulle hålla oss allvarsamma, ifall han skulle komma af sig, hvilket nästan alltid hände.

Vanligen plägade detta inträffa i början af psalmen, men då klippte han genast till med en annan, och han kunde på det sättet känna sig för på tre à fyra stycken, innan han kom i gång.

En aftonstund gick det dråpligt för honom ända till dess han läst högt sista versraden i psalmen.

Själfva slutet undflydde totalt hans minne, och det blir omöjligt att glömma gubbens ursinniga min, när han gjorde den erfarenheten.

— Och hjälp, mig, Jesu, nådelig... hm... hm...

Där stoppade det för honom, och lektorn glodde till öfver glasögonen, som om han hade velat svälja oss allesamman. Men ett slut måste han ha på versen, och så hostade han ett par gånger samt skrek sedan, under det han såg ut som ett åskmoln:

»Och hjälp mig, Jesu, nådelig
Att djäfvulen ej sviker mig! Amen.»

* *
*

Vid ett tillfälle hade vi några stycken burit oss mycket illa åt och varit oförskämda mot en extra lärare, hvilket tyvärr ibland inträffade.

För den sakens skull undfingo vi af gubben det gräsligaste ovett, som säkerligen någonsin vankats i någon skola. Han hyflade först till oss en och en i sänder och sedan alla i gemen.

— Hva' du din lille svinpäls, Thu-Thure S., ska' här i skolan å göra, dä begriper ja' inte. För du ä' lika lat som du ä' dum, å lika dum som du ä' oförskämd, å lika oförskämd som du ä' lat, och lika ussel å dålig som du ä' dum å oförskämd å lat.

— Å du, G—svärd, du ä' ett fullkomligt kriantur; du tycks gå här å trotsa på din ussla kna-knapadel, din stympare, men dä' ska' ja' säja dej, att ja' inte vill ge' så mycke' som mina gamla galoscher en gång för ditt ruttna adelskap.

När gubben hunnit hit uti sina straffdomar, fick han händelsevis syn på den hyggligaste eleven i hela afdelningen, en yngling, som alls icke deltagit i oförskämdheten mot extraläraren. Men gubben, som nu var kommen i sitt esse, ansåg tydligen, att äfven denne borde ha sin lilla släng med af slefven, hvadan han vände sin vrede från oss, de verkliga syndabockarne, och undfägnade honom med följande tirad:

— Nu sitter du tydligtvis och gläder dej åt dina kamraters ofärd, men ja' ska' säja dej, att du kanske ä' vi-vida större kri-kriantur än de andra. Dä' ä' bara tillfälle som hi-hittills har saknats dej att lägga din u-usselhet i dagen; fi-finner du bara läglighet, så komma dina bofstreck att bli förskräckliga, fast du nu sitter här och söker se ut som en kyrkängel, din... hm... din skomakaregesäll. Ful och o-otäck ä' du också te' å si på, så dä' får ja' säja dej, att du passade bättre i ett me-menageri än här!

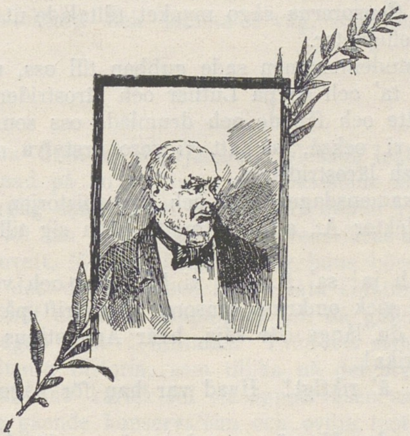

Det är omöjligt att beskrifva hur förfärad och förbluffad denne oskyldige yngling blef öfver denna väckelsepredikan.

Så gick det lektion efter lektion. Alltid fann gubben anledning att på sitt egendomliga sätt framhålla vår »usselhet och dålighet». Men när det blef fråga om examina och betyg, så höll han oss faderligt om ryggen, och vi kunde också våra saker för honom, så att det hurrade efter'et.

* * *

I studentexamen rättade han sig icke ett dugg efter hvad censorerna föreskrefvo, utan han höll sig med sina frågor, där han visste, att vi voro säkrast hemma och låtsade, som om det hade varit en vanlig lektion, så att han interfolierade på det alldagliga viset sitt examinerande med ett och annat »kri-kriantur», »dru-drummel», »nöt» och »stockfiol». Censorerna sågo mycket tilltalade ut och logo i mjugg åt dessa lärda trefligheter.

Strax före studentexamen sade gubben till oss, att vi uti kyrkohistorien »kunde ta' och se på Luther och lärostriderna efter honom, så att vi inte sutte och fånade och drumlade oss som vanligt».

Det gjorde vi också, så att vi voro urstyfva med afseende på vännen Luther och lärostriderna.

Men när examensdagen kom och kyrkohistorien skulle före, anmodade censorn lektor A., att han måtte hålla sig till Augustinus och hans tidehvarf.

— Jaså. Åh ja! sa' A., och vi bleknade och voro förfärade.

Men gubben gick omkring censorns föreskrift på detta enkla sätt.

— Nå, kan du länge där säja, hvar Augustinus var ifrån?

— Från Afrika!

— Jaha, dä' ä' riktigt! Hvad var han för någonting?

— Biskop!

— Nå, kan du då nämna någon annan lärofader i nyare tid, som syn-synbarligen påverkats af Augustinus?

— Mårten Luther!

— Jaha!

Se'n voro vi ju inne på Luther och det blef aldrig vidare ett dyft fråga om Augustinus.

Censorn såg litet långnäst ut, men han afbröt icke examen, hvilken gick såsom en olja.

På det viset hjälpte han oss härligen i våra trångmål, och därför älskade vi gubben, fastän vi städse voro fulla af bäfvan och räddhåga, när vi stodo inför honom.

* * *

Till den gamle lektorns många framstående egenskaper (han hölls nämligen icke utan rätt för en af landets lärdaste elementarlärare) hörde framför allt hans ovanliga hjälpsamhet och gifmilda sinnelag. Gärna och ofta stack han en sedel till någon fattig yngling, men han fordrade af denne absolut tystnad angående den saken.

— Här har du ett par se-sekiner men du ä' så go' och håller gapet på dej, å inte pratar om'et, din dru-drummel! plägade han säga.

En gång kom en af gubbens medlärare och förebrådde honom detta slöseri med tio-kronorssedlar, hvilket icke stod i fullt klokt förhållande till den gamle lärdes tillgångar. Detta välmenande råd upptogs emellertid med den allra grufligaste onåd.

— Lägg dej inte i mina af-affärer, du snå-snålstock, utan gå du din väg och låt mej sli-slippa se ditt ve-vedervärdiga ansikte! röt gubben.

Och kamraten-lektorn fick lomma i väg, som om han varit en simpel skolpojke.

* * *

Under de sista åren af sin tjänstetid slösade lektor A. mycken kärlek och omvårdnad på en släkting, som bevistade skolan.

Rask och hygglig samt något ostyrig var denne yngling precis i gubbens smak, så att om denne lät honom vederfaras mycket kärleksfullt och eggande ovett, lät han heller aldrig hans börs vara tom.

Stundom föll det dock gubben in att låta släktingen göra reda för, huru han användt erhållna penningar, och då gällde det för unge Karl att hålla tungan rätt i munnen. Från ett sådant förhör har man en mycket lustig historia, som tillika på det otvetydigaste sätt lägger i dagen gubbens kärlek till ett öppet väsen samt hans ända ut i fingerspetsarne gående konservatism och ovilja mot alla nymodiga rörelser, förnämligast nykterhetspedanteri och nyevangelism, hvilken senare han i sin egenskap af mycket pålitlig teolog ingalunda kunde fördraga.

— Nå, Ka-Karl, sporde gubben en dag, hvar gjorde du af de senaste två kro-kronorna som ja' gaf dej?

— Jo, farbror, jag köpte konjak för att ha någonting att bjuda kamrater på! svarade brorsonen med mycken uppriktighet och ärlighet.

— Åh ja! dä' ä' just icke något dumt sätt, å nyttjas dä' mä' må-åtta, så har man ingenting att anmärka däremot. Nå, har du då haft några kamrater hos dej?

— Ja, Andersson, Lindell och Lundgren va' hos mej i går kväll! (Lundgren var känd som ifrig nyevangelist).

— Jaså, fortsatte gubben, vi-visade du dem något?

— Jo, jag bjöd dem ett par tumlare konjak!

— Åhja, dä' gjorde du rätt i Ka-Karl! Nå, dra-drack di?

— Jabevars, Andersson tog sej en bra konjak!

— Jaha, ja, han ä' en mycket duktig och red yngling; flitig och uppmärksam ä' han också. Vi-visserligen ä' han bara en bo-bondson, men han har ett mycke' redigt hufve', så jag har god förhoppning om honom. Nå, Li-Lindell, han tog väl också?

— Ja, för all del, det gjorde han visst!

— Åhja, äfven han ä' en ga-ganska framstående yngling. Inte ä' han precis något un-under af flit, men han har mycken na-naturlig be-begåfning!

— Lindell tog till och med två glas, farbror, afbröt ynglingen.

— Ja-aså, ja, han ä' mä' di bäste i afdelningen, å ja' har särskildt fäst mej vid hans behandling af mo-modersmålet såsom mycket re-redig och bra. Ja' har verkligen ett mycket godt hopp om honom! Nå, den där Lundgren då, drack han något?

— Nej, han påstod, att det stred mot hans principer!

— Hm, hm, den dru-drummelen! Dä' ska' just ett sådant där nöt prata om prin-principer. Ett sådant där kri-kriantur, som spri-springer omkring på ko-konventiklar å annan u-ussel dålighet och gör sina lä-lärare sorg och be-bekymmer. Eländig och i högsta måtto ta-tarflig är han också i sina ku-kunskaper, å sitt modersmål det behandlar han då pre-precis som den u-uslaste sko-skomakaregesäll, så han kan väl näppeligen bli student. Hm, hm, å så kommer en sådan där ärke-sto-stock-fiol fram å pratar om principer å vill inte ens dri-dricka ett gla-glas konjak! röt gubben i det yttersta raseri.

Det säges, att Lundgren, som fick reda på den orlofsedel A. vid detta tillfälle gaf honom, af fruktan och bäfvan för gubben sedermera infann sig hos brorsonen och anammade en konjagare samt anhöll, att detta måtte komma inför lektorns öron.

När A. fick kunskap om denna libation, smålog han mildt och uttryckte sin belåtenhet öfver att »dä' fäet vill söka bli folk igen» och Lundgren gick gladeligt igenom uti sin maturitetsskrifning.

* * *

Att döma af den rysansvärda straffpredikan, som den lärde lektorn vid ett tillfälle höll efter en morgonbön inför alla skolans alumner, synes han icke hafva varit någon synnerlig älskare af musik.

Det var nämligen så, att läraren i sång och musik vid ett tillfälle uppmanat dem, hvilka trakterade orgeln under morgonbönerna, att spela preludier till psalmverserna.

Kort därefter kom lektorn en morgon upp i katedern för att hålla bön, och vid orgeln på läktarn satt den gången en äldre lärjunge i skolans högsta klass, en yngling, som var känd och värderad lika

mycket för sin framstående musikaliska begåfning som för sin tadelfria vandel och sina goda kunskaper i öfrigt.

Denne drog nu, enligt föreskrift, till med ett långt och ganska tilltalande preludium.

Gång på gång öppnade gubben sin mun och drämde till att sjunga på psalmen, men det tog icke skruf, och när slutligen preludiet var slut, var A. så förgrymmad, att han icke alls förmådde taga en ton.

Bibelförklaringen i den morgonbönen inskränkte sig i följd af gubbens vrede därtill, att han två gånger å rad läste upp ett och samma kapitel ur nya testamentet, hvarefter han reste sig.

Så kom ett nytt, långt preludium, hvilket ännu ytterligare stegrade gubbens ursinne. När vi sedan efter psalmsången redde oss till att strömma in i klassrummen, befallde han oss stanna kvar på våra platser, enär han hade något att förkunna.

— Hör du druler däruppe, skrek han åt orgelspelaren, du tycks tro att du befinner dej på något sä-sämre värdshus efter du spelar sådant där usselt tingeltang och klingklang! Sådana där fä-fähundsaktigheter undanber ja' mej; eller tycker du att dylika eländiga pigtoner passa vid en andlig handling?

— Direktören har befallt mig spela preludier! stammade den stackars orgelnisten.

— Hä-här styrer ingen direktör, förstår du, utan jag! Och dina eländiga pre-preludier, eller hva' du behagar kalla din us-usla smörja, dä' kan du få spela på något tarachim eller eljes, när du vill ådagalägga den fä-färdighet, du möjligen besitter i dina smu-smutsiga fingrar, me-men här du-duperar du ingen med nå-några pre-preludier, för vi veta ändå blott alltför väl, hvilket rysansvärdt kriantur du däruppe ä'!

Den stackars orgelspelarn stod på läktarn förfärad och såsom fallen från skyarna, och vi andra skyndade bäfvande in i klassrummen.

* *
*

På sextiotalet kom där till skolan en ung man, som var nästan ett fenomen. Man ansåg honom för ett verkligt snille och hans läsning gick med en sällspord fart.

Han tog öfver hvarannan klass och satt ändå alltid främst och fick städse de högsta betygen i alla ämnen, så att både lärare och kamrater förespådde honom en lysande framtid i vetenskapens tjänst.

Men när han blef vuxen och kom upp i läroverkets högsta klass, började han öppet och offentligt bekänna, att han storligen betviflade åtskilligt af det, som stod i Norbecks teologi, Augsburgiska bekännelsen och Symbolum Athanasianum.

Särskildt hyste han svåra dubier med afseende på de underverk,

som bibeln omtalar, och hans obstinata matematiska sinne reste sig på ett mycket betänkligt sätt upp mot läran om själfva treenigheten.

Många af kamraterna, hvilka i detta ögonblick äro riktiga och framstående prelater i landet, sökte förgäfves leda honom från de villospår, på hvilka han slagit in. Men det halp intet.

Tvärtom blef den unge mannen i stället så förhärdad i sitt fritänkeri, att han satte upp tolf stycken gudlösa och hädiska teser, samt inbjöd till en offentlig diskussion å en af lärosalarne.

Disputationen gick äfven af stapeln, och hädarynglingen ansåg, att han kunde triumfera; ty han var kunnigare än de fleste och yttrade sig med en hänsynslöshet, som förbluffade motståndarne och kom dem att tiga och draga sig tillbaka.

Lärarne vordo djupt bekymrade, men teologie-lektorn själf, gubben A., tog saken ganska lugnt och förklarade, att han nog inom kort skulle få ynglingen att blifva renlärig och fullt troende.

— Hör du Jo-Johansson, kom hem te' mej kl. 4 i afton, så får jag tala ve' dej! sa' gubben en dag till den irrlärige sjundeklassisten.

På slaget fyra stod denne också morsk och själfmedveten innanför dörren i sin religionslärares studerkammare.

— Du tror en hel hop du, min käre Jo-Johansson, men du lär tro så rasande ko-konstigt, och så säjer di, att du i allmänhet inte tror på bi-biblen?

— Jo, i viss mån gör jag det, men det finns allt åtskilligt i den boken som . . .

— Si så, pra-prata nu ingen smö-smörja, utan säj om du tror på bibelen eller ej! afbröt gubben.

— Åtskilligt är ju förnuftsvidrigt, och jag får erkänna, att . . . till exempel underverken . . .

— Ja så, sa' gubben, och reste sig saktmodigt ur stolen, jaså, han är vidrig för ditt förnuft och du tror inte, du dru-drummel och sto-stockfiol, men ja' ska', min själ, bibringa dej redigt förnuft och lära dej att tro, ja'!

Och så grep han fritänkaren i nacken med ena handen och fattade sitt tjocka spanska rör med den andra.

Ynglingen vågade naturligtvis inte slingra sig undan, och snart började det spanska röret att falla fast och tätt utefter hans rygg.

Efter en stund höll gubben upp, vände på martyren och såg honom i ögonen.

— Tror du på bibeln än, ditt få? röt han.

— Dä' ä' väl ej nödvändigt att tro allt, som står . . . till exempel . ., att . . .

— Jo, dä' ä' just dä' som ä' nödvändigt, dä' ska' ja' visa dej! och så började han ånyo dänga på honom utefter ryggtaflan, så att det skrällde och sjöng i lärjungen. Men ju kraftigare och tätare

käppen föll, ju klarare och renare började bibelns sanningar uppgå inför själens ögon på denne.

— Tro-tror du inte än?

— Jo, nu börjar jag tro, så att om lektorn ville resonera med mej en smula i lugn om bibeln, så...

— Jaha, du, dä' ska' ja' göra! Ja' ska' resonera med dej så, som man rätteligen bör resonera om tros-trosartiklar och bibeln med sådana där okunniga kri-kriantur och öfvermagar och stympare som du ä'! sa' lektorn och drabbade ånyo på den halft troendes rygg det värsta han kunde.

— Nu måtte väl tro-tron ha' infunnit sej! pustade gubben till slut, alldeles uttröttad.

— Ja, ja, herr lektor, nu tror, förlåt mej, nu tror ja'! grät den unge mannen.

Då satte sig gubben genast ner och såg mildt och godt på honom.

— Hva'ke dä' just hva' ja' sa' att du skulle tro på bibeln till sist, Johansson! Sir du det du! Bara du fick påtagliga bevis, som du kunde begri-gripa med ditt ussla och in-inskränkta förstånd. Gå nu hem och lä-läs och sköt dej och gå inte och pra-prata en hop dumheter om bi-bibeln. Så förökas din tro. Här har du några kro-kronor, för du ä' ju eländig och fattig, din långa dumme dra-drasut!

Den omvände ynglingen slank ut som en pil och märkligt är, att han ifrån den stunden aldrig kunnat misstänkas för irrlärighet. Han blef tvärtom sedermera en af statskyrkans allra yppersta präster, som i tal och i skrift kraftigt uppträdt till bibelns försvar.

* * *

En gång under sin lektorstid blef gubben A. benådad med ett stort pastorat.

Han flyttade dit, men trifdes platt icke i den nya verksamheten. Han kom ej åt att få gräla såsom han varit van vid, ty det gick icke för sig bland de styfva bönderna på den ort, dit han kom. Han leddes vid och tynade af i tystnaden ute på landet, och när lektoratet efter en tid blef ledigt sökte han och fick det åter, oaktadt det icke gaf stort mer än hälften så mycket i inkomster som pastoratet.

— Men hur kommer det sej, sa' en dag en af hans kyrkovärdar, att prosten vill lämna oss, när han får mycke' mindre lön som lektor?

— Tror du inte, att dä' ä' värdt några tusen kronor om året att slippa se så'na där menagerifi-figurer, som du och dina ge-gelikar! grymtade den gamle skolkarlen.

* * *

En annan gång, då vi i »Novum» läste berättelsen om den barmhärtige samariten, gick gubben på golfvet med tummarna instuckna bak västen i armhålorna och funderade ut en lämplig förklaring, hvarför prästen gick förbi den af röfvaren slagne mannen.

— Dä' kan ju för oförståndigt folk synas underligt, sa' han, att prästen gick framom den sargade stackaren. Men det berodde ty-tydligen därpå, att prästmannen sku-skulle in till staden och pre-predika i högmässan. Nu hade han säkerligen fördröjt sig och hörde samsammanringningen i Jerusalems tempel just när han fick se den sårade, och då kan ni väl begripa, era fä, att han ingalunda fick tid att vå-vårda sig om mannen. Folket i Jerusalem vä-väntade otåligt på honom, och han fick icke försumma sin tjänst. Så är det uppenba-barligen med den saken. Kom ihåg dä', era stofiler!

Ja, så var han och sådana tag hade han i sig, den gamle oförgätlige hedersmannen. Gu' signe hans stoft, där det nu hvilar i den lilla anspråkslösa småländska kyrkogården.

I lust och nöd.

Justin i Fågelsången var en faslig yrhätta till flicka och en vådlig hjärtepina för allt ungt manfolk i hela socknen, ja i hela pastoratet till och med. Hennes skratt hördes långa vägar om lördagskvällarna, när ungdom skockade sig tillsammans och vankade fram och åter på vägarna i takt efter bälgaspel, såsom ju vanligt är. Var Justin med, så var hon ett slags medelpunkt i skocken, ty kring henne samlade sig pojkarne med sin kärlek. Men kring henne hopade sig ock de andra flickornas svartsjuka och afund. Ty det var icke nog, att Justin var sablarnes glad och lustig och skälmaktig och eggande, utan hon var äfven vacker och läcker att se på.

— Justin i Fågelsången är öfvergrann; dä' finnes inte hennes make i hela det skandinaviska planetsystemet, dä ä' tvärsäkert och kan icke vederläggas eller disputeras bort, plägade pojkarna säga. Men flickorna sa:

— Justin ä' en slamrahej, som det kommer att gå stollet för, äss ho inte gefter sej i rappet.

De voro rasande på henne, förstås, ty hon var en flicka, som kunde taga fästman ifrån hvem som helst. Och sådant tåles inte, kanveta, hvarken i stad eller på land. Öfvergranna, gladlynta och lättfotade töser, som fördenskull alltid ha' ett djädrans karltycke, få sällan några uppriktiga vänner bland sitt eget kön. De fagra och de glada äro farliga för sina systrar, ty de hemföra ju alltid segern i den eviga, oföränderliga och blodiga kampen om män. Därför kunde de andra flickorna i socknen naturligtvis inte för sitt lif lida Justin.

Men den halta, surögda, fräkniga och ilskna Malena i Bråten, som ljög och skällde på alla karlar, henne voro samtliga töser vänliga och snälla emot. Hon kunde, kantänka, inte rycka bort någon karl från dem, om hon hade velat aldrig så gärna. Och ville gjorde hon, det leda lifvet, fast det naturligtvis var löx för henne.

Justin i Fågelsången däremot hade kunnat få fem karlar på hvarenda finger så visst som en, om hon hade velat. Vi sprungo efter henne, som om hon hade varit en guldklimp eller en stor diamant. Men det hördes aldrig af att hon fästade sig vid någon särskildt. Hon stollades och gycklade lika bra med oss allesammans och drämde till oss med kryddekvasten i synen och gapgrinade, när vi friade till henne.

— Asch, hundingen och inte jag vill gå härute på landet och mjölka kor och räfsa och plocka potater i alla dar, skrattade hon. Och ingen fick något bestämdt svar af henne.

— Kom igen, när det blir sju torsdagar i en vecka, så har jag kanske hunnit grunna mig vid och kan ge besked! brukade hon också svara sina friare, den lilla satungen i Fågelsången. Men de gamla i socknen, som hade söner, hvilka voro kära i Fågelsångstösen och fördenskull inte kunde hvarken äta eller sofva utan försummade sina sysslor och blefvo slappa och slöa, de sa' tidt som oftast:

— Hon kör nog emot. Så stora skepp ha' gått i sank förr, och dä går aldri' väl för dem, som rata reela pojkar på dä viset bå' te' höger och vänster.

Värst synd var det i alla fall om Kalle på Moen. Han var liksom lite djupare anlagd än någon af oss andra. Han var en tyst och grundrik pojk, den stadigaste och anständigaste af oss alla, och han tog allting så allvarligt. Äfven han blef kär i Justin. Och fastän han var henne så olik i allt, såg det nästan ut som om hon dragits mest till honom. Var Kalle med i laget, regerade aldrig Justin så vildt som annars. Det var, liksom om hans allvarliga och manliga väsen lade kapson på hennes ysterhet. Och folk sa' mer än en gång, att de båda skulle passa bra för hvarandra. Hon skulle muntra upp honom med sin öfversvallande glädje, och han skulle styra och hålla henne i skick med sitt allvar och sin karlaktighet.

Gu' vet också, om hon inte var glad vid honom. Men hon hade nu en gång för alla fått i sitt lilla hufvud, att hon inte ville bli nå'n landbomor. Och hvad fruntimmer få för sig, det kan ibland inte ens kärleken rycka ur dem.

— — — —

Så spreds det en dag som en löpeld genom byarne, att Justin i Fågelsången skulle in till sta'n och lära till symamsell.

När den tidningen kom till Kalle på Moen en afton, hade han blifvit som ett lakan så hvit i synen, sades det. Han hade stått en lång, lång stund alldeles som en saltstod mellan skylarne på sin hafreåker och tittat i backen och andats så tungt som en döende.

Se'n hade han nästan sprungit hem och kastat på sig andra kläder samt rusat ner till Fågelsången.

Där hade han varit sträng mot Justins föräldrar och förhållit dem det orätta uti att låta flickan draga ut i världen till dess många förförelser.

— Hva' angår dä dej! Du är väl inte nå'n förmyndare öfver oss! hade gumman fräst emot honom.

— Hvad dä angår mej, frågar ni? Jo, det gäller mitt lif också — om inte precis mitt lif, så åtminstone min lycka här på jorden, hvilket jag håller för detsamma. Justin vet, att jag hänger fast vid henne med hvarenda sträng i min själ och med hvarenda fiber i min kropp. Det har jag sagt henne hundratals gånger, och jag har sagt henne, att Moen och jag och allt hvad jag har och alla mina tankar och alla mina drömmar äro hennes, om hon vill taga det till godo. Angår det mej inte, om jag ser, att min lycka krossas, att det käraste jag haft och har ska' smulas sönder till stoft och elände i bränningarne därinne. Ty Justin är för obetänksam och för glad och för lättledd för staden. Men jag känner på mig, att hon skall lefva lycklig och trygg och säker inom mina väggar, kringströmmad af min kärlek, älskad, skyddad och buren af mig genom lifvet!

Kalle var allvarlig och riktigt grann i det ögonblicket. Justin stod och lutade pannan mot spishvalfvet och de gamle i Fågelsången sågo förvånade på hvarandra.

— Vell du inte flötta te' Kalle? Du vet, att dä' ä' ett godt och bra ställe han har, och bättre kan du inte få't, Justin! sa' gubben.

— Om jag skulle ge mig åt nå'n härute, så vore dä' åt Kalle. Men ja' vell bort och se, hur världen ser ut på andra sidan socknagränsen. Dä' ä' så smått och evigt enahanda här. Det känns, som om något rent af drefve på mej. Men tycker jag inte om'et där borta utan vänder åter, så har du mitt ord, Kalle! Och så gick hon till soffan, där pojken satt, och räckte honom sin hand.

— Ajöss då, Justin! Men kom ihåg, att hvem du än träffar där ute, aldrig ska' du dock råka någon, som älskar dig såsom jag!

Se'n satt han en stund och skalf på soffan. Därpå gick han bort från Fågelsången utan att säga ett ord.

— — — —

Justin hade varit borta ett år eller mer. Hennes föräldrar omtalade då till höger och vänster under stor kaxighet, att Justin hade kommit sig så pass upp i sta'n, att hon var som den finaste fröken.

— Ho' blir bjuden på teatrar och dans å på hotellera om

kvälla utå di finaste herra' som finns, och ho' skrifver, att ho' har så roligt och godt, så ho' vell då allri' hem mer! stoltserade de.

Så gick mor i Fågelsången en dag finklädd och nyter ut i bygden och förkunnade, att Justin skulle gifta sig med en handelspatron i sta'n, och så tillade hon:

— Dä' va' en märkvärdig flicka, Justin. Hon kände alltid på sig, ho' inte var skapad för vår syssla utan att ho' var ämnad te' nåt' fint och stort här i tiden. — — —

Men med Kalle i Moen stod det alltjämt illa till. Det var, som om han blifvit klufven midt itu. Kroppen vankade visserligen omkring och ordnade och styrde på Moen, men hjärta och själ och de förnämsta tankarna hade han långt borta. De dvaldes fortfarande inne i sta'n. Han gick för sig själf och sörjde och grubblade, och det var stört omöjligt att kunna göra honom glad. Men vi andra glömde snart Justin. När vi inte sågo henne längre, skaffade vi oss andra »ungdomsflickor», gifte oss på folkavis den ene efter den andre och mådde väl, under det Kalle gick och led och suckade på Moen.

Det hördes i alla fall ingenting af angående Justins bröllop, inte ett knyst.

— Dä' blir snart. Dä' ska' stå på ett hotell inne i sta'n! lät Fågelsångsfolket. Och så gick tiden ända till hösten andra året efter Justins bortresa.

Då kom det en kväll fram i adventet en blek och mager och förtviflad flicka stapplande på vägen neråt Fågelsången med ett litet barn i famnen. Det var Justin, som kom, öfvergifven och förskjuten, lurad och bedragen. Det var med nöd, att föräldrarna ville taga emot henne för den stora socknaskammens skull, som hon ställt till.

Ni kan tro, att rännarekäringarna fingo ett grand att göra efter Justins hemkomst. Aldrig har väl en mänska blifvit så hånad och beledd och förtalad som den stackars flickan. När alla spotta på en sten, blir han våt till slut.

Så kom det ut, att föräldrarna voro stygga både mot flickan och det lilla barnet, som ju inte hade nå'n skuld, och det sades till och med, att de icke unnade dem maten ens.

Justin hade väl varit hemma vid pass åtta dar, när Kalle på Moen åter satt på sofflocket i Fågelsången. Flickan kom sig inte för att se på'n en gång utan låg på knä vid vaggan och dolde ansiktet i täcket.

— Ja' har gått hit för att tala med dig om vårt giftermål, som vi inte få dröja med, sa' Kalle.

— Giftermål! Hur ska' det gå till? Du ser väl hvad som händt?

— Ja visst! Men det går nog bra. För resten har jag ditt ord. Du gaf mig ju hand på, att om du inte tyckte om'et där inne utan kom tillbaka, så skulle du flytta te' mej! Och nu är du ju här och har ledsnat vid stadslifvet.

— Ja, men hurda'n är jag?

— För mig är du alltid densamma. Och vore det möjligt, borde jag älska dig mer än förr, för nu behöfver du mera kärlek än när du var glad och lycklig. Men du ska' bli' det än en gång! Så gick han bort och föll ner hos henne vid vaggan och där knötos deras hjärtan tillsammans för eviga tider.

När det lyst för dem i kyrkan, sa' folk till Kalle:

— Du va' då inte så värst granntyckter!

— Gack å titta på henne då! Ho' ä' grannare än förr, och nu behöfde hon mej bättre än då! log Kalle.

Två martyrer.

Vår präst sa' en gång i predikstolen:

»Det finns ingen ödmjukhet längre, ingen undergifvenhet, intet tålamod, ingen försakelseanda, ingen ihärdighet annat än i jäktandet efter rikedom och nöjen, ingen uthållighet annat än i lustarnes tillfredsställelse! Man far blott efter njutning och göder sitt kött!» skrek han och slog sig för bröstet samt tittade med det hvita.

Men det är då säkert, att om prosten kommit att tänka på Gusten Pettersson eller Manne Nilsson, innan han yttrade det där, så hade de orden aldrig blifvit sagda eller ock hade prosten åtminstone inte gormat så hårdt.

Påfven och den katolska kyrkan ha bland sina många helgon en hel skock, hvilka före kanoniseringen eller under den tid då de traskade omkring på jorden, icke förfogade öfver hälften af det tålamod som dessa två sistnämnda. Och min tro är, att få katoliker, som efter sin död blifvit kanoniserade, ha i lifstiden späkt sitt kött så grundligt som Gusten och Manne, fastän dessa senare gå här och räknas till syndarehopen samt troligen aldrig bli ansedda för helgon.

Hvilket är orättvist.

Men jag vill åtminstone göra min plikt och sätta ärones krona på deras änne.

— —

Man kan inte se en mera påtaglig bild af självförsakelse än Manne i sensommardagar. Hos honom kan man inte tala om denna moder till allt elände, som kallas köttets begärelse, ty det finnes intet kött på hans kropp, icke en endaste slarfva en gång.

Han har spunnit af sig det på bicykel och jakt, så att om man skulle förebrå honom något, så vore det väl egentligen »benens begärelse»; men sådant har man ju aldrig hört nämnas såsom något i och för sig själf syndigt.

O! den som kunde lefva så helgonlikt som han!

Hela våren och sommaren, ända till jaktandan tager vid, förgäter han hustru och barn, vänner och värld och är en botgörare utan återvändo, späkande sin lekamen mellan ett par hjul, trampande sig fram på vägar och stigar, tänkande i ensamheten djupa och ödmjuka tankar samt vettskrämmande bondkäringar och vägfarandes hästar, hvilket är bicykelsportens främsta resultat.

När andjakten sedan börjar, ser Manne ut som en sprättbåge. Men har ej ännu tillräckligt späkt sig, och så tager han ytterligare till att martera sin lekamen och sin hunds också. Dag efter dag plumsar han då i vassen vid stränderna af alla bygdens sjöar, är uppe med solen och går som en perpendikel dag ut och dag in och glor tålmodigt efter de flyende änderna.

Och detta gör han ej för snöd vinnings skull, ty han får ej en enda and med síg hem.

— De äro för stora, de flyga sin kos, plägar han säga med en undergifven suck, men det hindrar honom ej att dag efter dag viga sin arma uthjulade och försläpade kropp åt samma eviga penitens.

I septemberdagar vandrar detta tålmodiga, undergifna och ihärdiga sportbenrangel i skog och mark efter harar och orrar.

— Får du nå't Manne? fråga vi honom ibland.

— Nej, det är utskjutet, men i morgon ska' jag försöka på annat håll, svarar han med ett änglalikt leende, när han halfdöd af hunger, trötthet och strapatser återvänder från den stärkande jaktens härliga nöjen.

Och så fortsätter han dag efter dag, tåligt utsättande síg för öfvermänskliga mödor och sina vänners begabberier. Han försakar mat och dryck och middagshvila och kaffe och punsch, han öfvergifver fader och moder och hustru och barn och all världen samt följer sin bicykel eller sin hund.

En dag stod denne martyr inför domstol, tilltalad af Jösse Bengtsson för att ha skjutit dennes skällebagge dess högra bakben af. Manne hade tagit baggen för en råbock.

Skulle icke en sådan karl kanoniseras efter sin död, så lär väl jag ingenting begr.pa af hvad som menas med köttets underkufvande.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

En nästan lika helig och djädrig eremit är Gusten Pettersson.

Han späker dock icke sin kropp på landsväg mellan hjul, eller uti skog och mark med bössa på rygg, utan han samlar sin blifvande gikt och reumatism och sin ålderdoms krämpor sittande i en flatbottnad eka ute på sjön.

Ty Gusten är fiskare. Allt ifrån det isen går sin väg sitter han ensam och allena från solens uppgång allt intill nedergången långt borta vid vasskanten och stirrar på ett flöte, hvilken verksamhet inbringat honom under året 6 mörtar till hushållet samt en indians rödbrända hy.

Kommer han hem någon kväll och således icke föredrager att tillbringa natten och begå sin andakt i någon fårkoja vid stranden eller i en ängslada, så är det ingalunda af längtan för att få omfamna sin hustru eller kyssa sina barn, utan för att leta daggmask i grannarnas örtagårdar.

En människa med vanliga böjelser och allmänt mänskligt förstånd skulle för länge sedan, — om han haft Gustens erfarenheter — hafva bränt sin båt, brutit sönder sina metspön och förtrampat sina refvar. Men han har hvar morgon, som blir ny, och hvar kväll, som blir skum, samma brinnande håg, samma lefvande fiskeanda.

En gång slank han en natt in i sin bäste väns trädgård för att leta mask samt ställde sig i närheten af en berså för att tända sin lykta.

Så fort hans ljus blänkte till, fick han ur bersås innandöme höra ett gällt och förskrämdt kvinnoskri, som han egentligen skulle hafva känt igen såsom sin hustrus, om han för tillfället kunnat tänka på annat än sin daggmask. Och en grof mansröst röt samtidigt:

— Jaså, du går och spionerar på folk!

Ögonblicket därpå slogs hans lykta i tusen bitar, och själf vardt han kindpustad och bankad samt med hugg och slag drifven ut ur lustgården.

Men han tog allt med samma himmelska tålamod, med hvilket han hela månader utan klagan kan vänta en mörts svaga napp, lånade sig en annan lykta och stultade in i en annan trädgård. Ä'ke en sådan karl nästan mer än en människa?

En onaturligt het sommarmiddag, då eljes allt lefvande, så vidt möjligt var, sökte skugga, — det var förresten i fjol somras, satt han som vanligt ute på sjön och glodde på sitt flöte samt inbillade sig, att han var en vådlig sportmänniska, ända till dess han höll på att få solsting.

Då fick han — så underligt det än låter — en förståndig idé.

— Jag ska', minsann, ta mig ett bad, efter jag inte har så långt till vatten, tänkte han.

Och så klädde han af sig i ekan och skuttade i på grundet. Men båten fick en liten törn och lommade af till sjöss.

Där stod Gusten nu och kunde nästan inte annat.

Slutligen beslöt han att gå i land och kom upp till en backstuga där en ensam gammal gumma bodde vid stranden.

På aftonen kom den undergifne fiskaren hemdrifvandes, klädd i en gammal rutig underkjol, ett par träskor på de bara fötterna och ett grönt kläde på det storslagna hufvudet. Det kan kallas att vandra som en botgörare.

En morgon kom han hemskranglandes med en långrefskrok med vidhängande tafs i näsan.

— Hur i all världen har herrn burit sig åt nu? sporde doktorn och kunde naturligtvis inte hålla sig för grin.

— Ja' låg på knä i aktern och skulle vittja refven, och pojken, som rodde, gjorde med båten ett ryck framåt i stället för att backa som en ska' göra. Då dråsade ja' i och rände hufvu't midt i refven, svarade Gusten.

Men tror ni inte ändå, att Gusten kvällen efteråt var ute med sin ref, oaktadt det då var kallt och ruskigt, och fastän hans näsa värkte förskräckligt och såg ut som en medelstor palt som icke är fullt kokt.

Jo, men var han så!

Och under hela tiden och efter alla vedervärdigheter har han ändå inte fått mer än en ål, och den var så beskaffad, att hans lille son tog honom för att vara en pisksnärt.

Men hvar enda dag har han naturligtvis haft rysansvärda gäddor, hiskliga abborrar och vidunderliga ålar på refven, hvilka dock alltid besuttit en sådan djädrighet, att de slingrat sig ifrån honom just som han fått upp dem i vattenbrynet.

Äro icke sådana män som Manne och Gusten på väg mot fullkomligheten.

Och här gå nu vi andra vanliga och förnuftiga människor och grina åt och begabba alla dessa hjulmänniskor, jägare och fiskekarlar.

Men hvilka tålamodsfulla helgon äro de ej mot oss?

En tulldebatt i Skvaltaby kvarn.

En liten tid efter den stora dag, då tullen på spannmål, gualof, höjdes bastant här i riket, hade de ett hundan så roligt kolifej för sig nere i Skvaltaby kvarn.

Efter som väl inte hela världen kan känna till Josop, som är mjölnare därnere, är det bäst, att jag nämner något om honom först, ty därigenom får man lättare att fatta andan i denna beundransvärda paschasa.

Josop är en dråplig mjölnare, det är ingen fråga om den saken, men han är besatt svår att förstå sig på.

En del anse och hålla bestämdt före att han rent ut sagdt är en dumbom och det med fetstil ändå, under det andra förmena, att han icke är ett tecken dum, utan endast illparig och så full af knep och skamstyg som kyrkan är full af bönder vid midsommartiden.

Huru det nu egentligen förhåller sig med Josops vett, är inte så godt att afgöra, men faktum är, att patron, som äger tullkvarnen nere i Skvaltaby och åt hvilken Josop mal för tredjedelen af tullen, själf påstår, det mjölnargubben är ett underverk af dumhet.

— Annars vore han inte så ärlig. Han är så förhärdadt dum, att han inte har vett att lura hvarken mig eller mäldfolket, och en sådan karl är ovärderlig! plägade patron säga.

Ett dylikt tal låter konstigt, men det är kanske inte så oriktigt ändå. Åtminstone ser det ofta ut, som om man rent af sökte ut trindskallar till att sätta på viktiga poster.

Sant var emellertid, att Josop gick därnere och skötte sin kvarn som en dunderkarl. Inte upplyfte han just sin mun till mycket tal med mäldfolket, men så ofta det skedde, kom det alltid något konstigt ur honom.

För min del hörde jag till det parti, som höll före, att Josop inte var så dum som han gaf sig ut för, och den uppfattningen fick jag en gång då några syndaträlar fyllt honom.

Rätt som han gick där i fyllan och kastade korsben samt dråsade utför trappan, kom, min själ, patron dit och fick se hur Josop vände sig.

— Bevars väl, jag tror du är ösfull, ditt kreatur! röt han.

— Fuller? Nänämen, dä' ä' inte så väl heller, patron lelle! Ja ä' bara lite ömfotad! svarade Josop och raglade mot kvarnkammardörr'n, så att det skrällde i hela inrättningen.

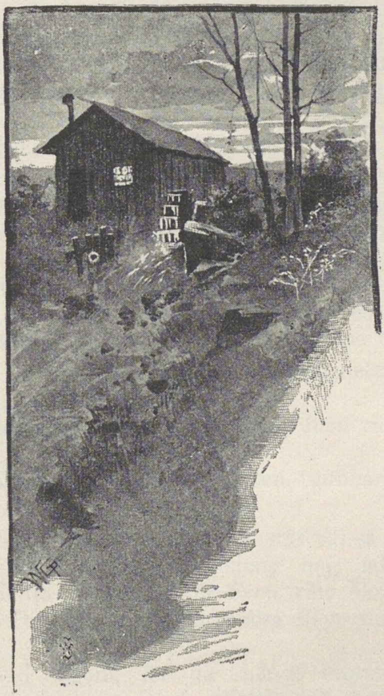

Patron kunde inte annat än grina och gå sin väg.

Nå, en kväll strax efter det spannmålstullen gått igenom, var kvarnen rätt talrikt besökt af folk, och en del af dem skulle stanna hela natten för att få malet med sig hem. Dessa senare sutto vid långvedsbrasan i kvarnkammaren och språkade om bå' nytt och nattagammalt, som man säger. Att talet också vände sig kring det »betröckta jor'bruket» faller af sig själf.

— Kors dä' va' så rätt! Ja' tog mä' mej ett tidningsbla' för å' ha' nå'nting att förli'a tiden mä'! sa' Sven i Hägnen, och tog fram en tidning ur innerfickan.

— Brabo! Läs då opp di dö'e först högt och rejält för oss!

Sven läste upp dödsannonserna och se'n måste han pusta ett tag.

— Dä' var då för ynkligt, — suckade Anders i Bo, rätt som han satt, — dä' va' då förfärligt, att Skam skulle få den gamle grefven te' sist!

— Skam? Hvilken grefve har han fått nu igen?

— Den, som va' dö i annonsen du läste. Där sto' ju inte, att han »afsomnat i tron på sin Frälsare», och då måtte väl Skam ha' huggit honom, om inte alla märken slå fel, ty den som inte dör i tron, han ä' förlorad, dä' har du väl reda på?

— Ja, ja, det har du rätt i, sa' Sven och tittade i tidningen, här står bara, att han afled, men inte att han afled i nå'n tro. Då har den grefven hett om öronen nu, och Gu' hjälpe oss lite te' mans!

— Gå nu in i tidningen och läs opp roligheterna för oss! Dä' andra ge vi attan! påstodo karlarne.

Sven lydde och tittade efter roligheterna, men rätt i rappet skrek han till:

— Nej, du mildaste påsajödde! Hören, gubbar, hva' här står: »*Spannmålstullen höjd.*»

— Ä' du fly och evigt förbannad, dä' står väl så i helgotte heller:

— Jovisst, sjong-hi, sjong-hopp, sjong hej, fallerej! jubilerade Sven och började dansa på golfvet, ty Sven ville liksom gälla för att vara protektionist. Och ett par af de andra flögo nu också upp och började tralla.

— Åh, hojten I lagom, för dä' här ä' minsann ingen gröt å grina åt! inföllo de andra, som hade mindre och magrare hemman.

Och så spände de båda partierna till att gräla och diskutera och knyta näfvarna åt hvarandra och orera i Skvaltaby kvarnkammare, så att det var en lust och en glädje däråt.

Josop stod där handfallen och hörde på, men visste inte, antingen han skulle hjälpa protektionisterna eller frihandlarne, ifall det skulle bli stryk af'et till sist.

Plötsligt afbröt han hela meningsutbytet med att skrika:

— Ä' tullen höjd, go' vänner?

— Visst hundingen!

— Hur möcke?

— Mer än dubbelt efter hvad jag kan förstå, sa' Sven och började stafva i tidningen.

— Kors för den dåli'e, mer än dubbelt! hojtade Josop och sprang ut i kvarnen som en vilde.

Karlarne trodde, att han blifvit riktigt galen och glömde sin dispyt samt gingo ut för att taga reda på hvad som gick åt honom.

När de så kommo ut i kvarnen, fingo de till sin yttersta förfäran se Josop fara omkring med sin kappe och tulla det svåraste han kunde i deras mäldsäckar.

— Josop, håll, ditt kreatur! Eller har du blett galen, som tullar två gånger? Lägg te'baks spannemålen, annars vankas här smörj!

— Vankas smörj! Sa' ni inte själfva att tullen är fördubblad!

— Javisst, men . . .

— Ja, titta hit, ja tar bara två kappar till i hvar tunna, det är ju ärligt och rätt det? Dubbelt ska' ja' ju ha' enligt tidningen.

— Men du begriper väl . . .

— Tullen ä' fördubblad! skrek Josop.

— Förstår du inte, att det är bara på så'n säd, som . . .

— Tullen ä' fördubblad, tullen ä' fördubblad, och ja' blir evigt olöcklig för patron, om ja' inte tullar rätt! skrek Josop och tullade så att det yrde efter't.

Men då blefvo gubbarna utaf bägge partierna alldeles befängda och rusade på Josop såsom en man. Det bar ihop riktiga tag, det ska' jag säga. Ty när Josop blef retad, så var han inte god att ryckas med. Sven klente han till i skallen med kappen, och tre andra slängde han utför trappan till nedre rummet. Se'n sprang han efter en kvarnstenshacka och dref ut bå' protektionister och frihandlare. Och det tog mindre tid än jag behöft för att tala om'et.

Så det kan man då säga, att maken till het tullstrid får man leta efter.

Ett farligt rustande och skrik och lif och svärjande blef där sedan utanför kvarnen, och rätt hvad det var kom själfva patron nedspringande och frågade, hvad som stod på.

— Har inte tullen fördubblats, patron? skrek Josop.

— Jo, men inte behöfver du lefva som en stolle för det.

— Lefva som en stolle! Det är de här fähunnarne, som skapa sig galna, när jag nu, som rätt är, vill ta' dubbel tull af dem!

— Ack, du himmelske uroxe! grinade patron. Tror du att det tusenåriga riket är kommet så när, att vi få tulla dubbelt i våra kvarnar också?

Se'n redde han ut affären och förklarade tullförhöjningen för Josop, som strax blef lugn och dum igen.

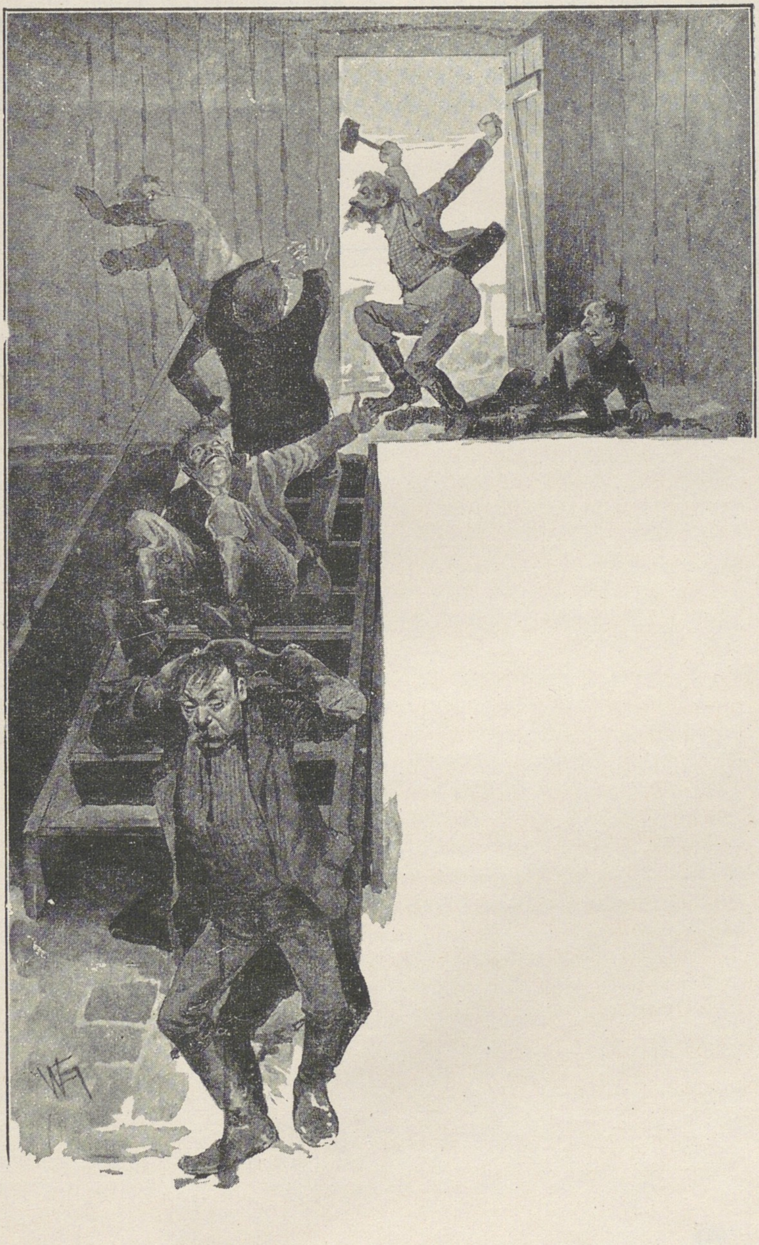

Alla karlarne voro ursinniga och svuro på, att det skulle dröja, innan de läto mala i Skvaltaby.

— Tull och stryk på en gång ä' vi för go'a te' å' underkasta oss här! sa' de. Och ingen vet, om de inte dragit dädan med säden omalen, om inte patron skickat ner kaffe och brännvin till dem.

I sken.

— Att vara en moralpredikant och en sedlighetsifrare är ett tungt och ett otacksamt yrke, som jag skarpt funderar på att öfvergifva. Och jag skulle ha gjort det för länge se'n, om jag vetat, hvad annat jag skulle slagit mig på, sa' Jöns i Hultet.

— Riksdagsman ha de velat ha mej till här i häradet. Men jag har stridt emot manliga och allt härintill blifvit bevarad från det eländet. En reel och god kristen vill icke bli riksdagsman, om han har någon aktning för religionens sanningar. Det står något om att man bör vakta sig för att »sitta där de bespottare sitta». Och hvem vill väl då efter detta årets upprörande och hemska val sitta i kammaren bland socialister, anarkister, metodister, baptister och liberalister, vilddjur och andra fritänkare? Och om en än hade en Waldenströms mod och panna att trots skriftens bestämda varningar bänka sig i denna förbistrade hop af fasaväckande bespottare, så finns det dock en annan omständighet, som bör afhålla en person, hvilken är mån om sin reputation, från att låta välja in sig i den förtappade riksförsamlingen.

En nyvald riksdagsman riskerar nämligen alltid att bli afporträtterad i Aftonbladet och därvid gjord till den hiskligaste bland grömsingar i landet, till ett ohyggligt vedertecken bland folket och till en skräck för kvinnorna och till en utskämd man för tid och evighet.

Nej, lycklig och säll den man, som går fri från riksdagen.

— Men när fruntimren få rösträtt, går du ingen dag säker; då ryker du nog med som en söt bit! hånlog Sven Hansson mot Jöns.

— Sven Hansson, du är en idiot. Du begriper dej inte på kvinnor ett dugg. Men det gör jag, genmälde Jöns. Nänämen, fruntimren passa sig för att skicka upp sina älsklingar till det stora fördärfvet i Stockholm. Dem vilja de nog ha hemma och kela med under den långa och kalla vintern. Men de ko-, vind- och

hjulbenta, de kutryggiga, flintskalliga och snedögda, de blodfattiga och obekväma, komma kvinnorna att afskilja för riksdagsmannakallet, när de få rösträtt. Hvadan det täcka könet icke kommer att så synnerligen mycket förändra den folkvalda kammarens nuvarande utseende.

— — — —

— Men det var ju inte om riksdagen vi skulle språka på denna stunden. Likare saker ha vi gualof att resonera öfver, afbröt Jöns.

— Jo, det är otacksamt att vara moralpredikant i dessa tider. Moralen vill inte bita på det syndiga släktet, hur man än hamrar på det vecka efter vecka, sent och bittida, natt och dag.

Jag har såsom hvar och en vet gråtit och tiggt och bedt, jag har skräppt, och jag har skam till sägandes en och annan gång äfven skällt, men tror ni, att mina socken- och häradsbor blifvit bättre för det. I helgotte ock! Nej, de stå på samma punkt och Gu vet, om de inte till och med bli illvettigare år efter år. Till slut blir väl folket så pass, att de borde vara mörkrädda för sig själfva. De ä' redan så djädriga, att det här sig svårt att bå skrifva och tala dem till lags. Skolor hjälpa inte, ej heller skolmästare, sedan nu flera af dessa gjort sig förfallna till riksdagen och börjat begå politik. Ve det land, där sådant kan tima! Predikan uträttar föga, sedan hvarenda skomakare blifvit en exeget. Biskoparne tro de inte — åtminstone i Jönköpings län — Waldenström följa de förresten — och hvad ändå värre är, de rätta sig snart inte efter det tuktande innehållet i goda böcker på Beijers förlag, hvilka dock vore ett godt och säkert rättesnöre för fäderna.

Hvar skall detta taga vägen, mina kär'sta vänner? Åt helsefyr, förstås! Och min själ gråter, ty ungdomen är alldeles förvillad.

Visserligen ha vi fått den att i ganska hög grad öfvergifva dröckjom, hvilket är en god sak. Men när de unga männen och kvinnorna dängde ifrån sig sina flaskor och glas, kastade de sig i stället med sitt inneboende raseri på bicyklar. Så de ligga i alla fall och vältra sig i dikena härute och fördärfva armar och ben både på sig själfva och hvem de möta. Så fort en pojkstolle borgat sig en velociped och grenslat det kreaturet, väjer han för intet, knappt för prästen en gång, utan han brusar på blindt. Gu' gifve, de en gång blefve lika mordiska och barbariska, när det — kan hända rätt snart med det styre vi nu synas få — blir fråga om att rida omkull och ödelägga ryssen.

De bli kanske lagom nosastyfva då. Men om höstkvällarne hänga de sådana där acetylenlampor på sina förhärdade cyklar, så att en gammal människa aldrig kan våga sig ut. Ty en kan aldrig

veta, antingen det är skam själf eller en annan hjulryttare, som kommer emot en såsom en blixt och en glupande ulf.

I Ragnaröks socken ha de i detta nu elfva gamla käringar, som blifvit galna af skrämsel för de där lyktorna, och ordföraren i Ragnaröks kommunalnämnd skrifver och plitar, så att svetten lackar af honom, till så många dårkistor och dårasyler, här finns i landet, för att få råd med käringarna. Men öfverallt är det, gunås, fullt af stollar. Är det inte grant och hugnesamt kanske?

I söndags afton sutto Kajsa och jag i vår pyntade, enrisbeströdda stuga, läsande »Strix» och andra traktater och anade intet ondt för tillfället.

Då fingo vi plötsligen höra ett förfärligt hallo och pip, skrål och skällande från gatubacken. Kajsa och jag ut, förstås. Hvad fingo vi se, tror ni? Jo, först vår dräng hängandes krokig öfver framhjulet på cykeln i full fart genom kohagen. Men vrålet kom från vår gödselpöl, i hvilken själfvaste nämndemansmora låg vidöppen och fördärfvad i anseende till kappa, silkesschal och helgdagsklädning. Drängen hade naturligtvis barkat på henne med cykeln och suttat ner henne i det otäcka hålet.

— För all del hjälp henne! sa jag till min lilla Kajsa, som hade tagit på sig en misskundelig min, fast hon nog, kvinna som hon är, gladdes åt nämndemanskans olycksfall.

— Du ska' va' med och klä å mej hvareveliga trå', för ja' vell unnergå laga syn på stället! fräste gumman till mig och antydde, att en stämning hängde öfver oss.

— Låt honom slippa dä'! Dä' blir nog redigt ändå, bad Kajsa.

— Nähä, han ska' vara mä', och laga syn ska' här bli med redig okulär besektning utå ojäviga personer. Tror du inte, jag vet, hva' lagen säjer, ja' som ä' gift med en nämndeman? resolverade moran.

Och jag fick vara med om den laga synen på nämndemansmoran.

— Tror ni, att det var ett grant göra eller ett skönt skådespel? Åh, inte så allra värst, suckade Jöns.

— Men sådant får man underkasta sig, fortfor han, i ett land, där ingen moralpredikan biter på befolkningen, där man sliter sig från kyrkan och bara lyssnar till samlingspartiet och andra falska profeter.

»O, fosterland, hvem spanar dina öden!»

— Jaha, så var det med den saken och med den laga synen å nämndemansmoran. En skön syn i sanning!

Men nämndemannen blef besatt. Han satte sig ner och skref

en motion till stämman angående skatt på velocipeder och förbud för deras begagnande efter skymningens inbrott.

— Dä' går aldri' igönom! sa' folket.

— Dä ska' ja' bli man för. Här finns hundskatt, och då bör här också va' velocipedskatt. Ha de råd att hålla sig en dyr maskin, så har di, min själ, råd skatta för honom också! lät nämndemannen. Och efter som det var min synddrypande dräng, som puttat hans arga hustru i gödselpölens lugna men fördärfliga och stinkande våg, måste jag hålla med nämndeman. Vi drefvo också igenom en hejdundrande skatt på cyklar inom socknen.

Men konungens befallningshafvande skall ge sitt utlåtande, så en kan inte veta, hur det går med beslutet till sist. Landshöfdingen brukar ju alltid kasta omkull våra beslut och säger för det mesta, att vi gå utöfver vår befogenhet här i socknen och lägga oss uti sådant, som inte hör till kommunens hushållningsangelägenheter.

Men ska' en hop pojkar få fara omkring på trissor och hjul och hushålla, som de tycka med våra ärbara hustrur och vältra omkring dem i hvad smörja som helst? Är detta frukten af proportionalisternas seger, då må hundringen va gift här i landet. Hör så'nt till de bebådade reformerna, så vilja vi inte vara med. Nej tack, gubbar! Vi vilja för resten inte bli reformerta eller reformerade, för vi ä', gualof, de argaste protestanter i luterska läran, protestanter in i märg och ben och till döadar.

— Men hör nu ytterligare. När pojkarne fingo veta, att vi lagt skatt på deras helsikesmaskiner, blefvo de ilskna och vrenska, förnämligast på nämndemannen och mig, som varit de kraftigaste talarne på stämman och svuro att hämnas. Och det ha de gjort.

I onsdags kväll gingo nämndemannen och jag ifrån ett ystekalas i Påbo, sedan det blifvit mörkt. Vi gingo stadigt och säkert, emedan vi voro nära nog nyktra. Ty fastän Isak i Påbo är rik, är det just icke så värst bevändt med hans kalas.

Nå, rätt som vi gingo och talade djupa och gedigna ord, rusade en skock pojkar — de där bildat ett samlingsparti vid ett mörkt hål i skogen, på oss, nappade oss under armarne och spände till att skena med oss utåt vägen, skena, så att elden lyste under klackskollorna på oss. Hättor och käppar tappade vi.

— Hva i all sin dar vell I? flämtade vi och höllo på att tappa andan. Ty inte voro vi vana att springa och skena. Nänämen, har en var't gift några år, skenar en och hoppar så lagom.

— Ni vell inte ve' nå't raskt framåtskridande, som i alla fall ä' tidens lösen. Hvar I ser nå't, som vill framåt, söker I er förhärdade gamla reaktion som broms på det, flinade pojkarna och skenade fortfarande med oss. Mycket har jag varit med om i min

dar, men för något värre har jag aldrig varit ute. När nämndemannen och jag sökte vräka oss på vägen för att undgå springandet, stucko de förstockade cykelägarne oss i ryggarne och annorstädes där bak med hvassa sylar. Vi voro tvungna att skena. På det viset sprungo de med oss ända till Hagenborg, där de häfde in oss till de bägge sömmerskorna, som bo där och inte just ha så vackert rykte om sig.

Där blefvo vi liggandes som slaktfä både nämndemannen och jag i flera timmar utan att kunna tala. Så fördärfvade voro vi. Men under tiden underrättade pojkarna våra hustrur om, hvar vi stodo att hämta.

Mina vänner, i sinom tid kommo hustrurna till oss. Och när de funno oss i ett förstördt tillstånd hos sömmerskorna i Hagenborg, ja — ni kan tänka er, hvad som då följde. Jag vill emellertid draga en slöja öfver det uppträdet. Jag skäms som en hund, när jag tänker på't. Tycker ni emellertid inte, att världen bör stöpas om? slöt Jöns.

— Visst tusingen! medgåfvo vi andre.

En förskräcklig härhöfvidsman.

I hela Östbo härad fanns icke en mera hjältemodig, maffig och dödsföraktande pojk än Johannes Svenssons Svente i Galtebo. Och i hela Småland gafs det nog ingen, som kunde tjoa och skråla och föra ett sån't väsen och regemente vid marknader och på auktioner som denne välsignade Svente. Det var en stor lust att se honom och en sannskyldig fröjd att höra hans stämma ljuda. Men man fick icke hafva dåliga nerver, ty hans muns tal var fruktansvärdt och öfver höfvan skräckinjagande. Svente behärskades af en mani, hvilken, gunås, är karakteristisk för en stor del landtpojkar, en underlig och obegriplig mani för resten. Så fort de nämligen komma till en stor folksamling, såsom till exempel en marknad eller en annan mera högtidlig tillställning, där mycket folk och mycken ungdom samlats, så låtsa de vara druckna, sätta hattarna grufligen på sned, ragla, drägla sig, spotta, hoppa upp och sparka i luften, svärja, hojta, tralla och vända sig, som om de hade en half liter »starkt» uti sig. I själfva verket ha de kanske icke smakat en droppe eller det ska', kantänka, se så förbåldt manhaftigt och karlavuret ut att vara »på lyran», när man är ute på nöje.

Hur de kommit till den uppfattningen, det begriper åtminstone inte jag, men modernt och högsta »chick» är det i alla fall bland oomvända och icke absolutistiska pojkar i socknarna att spela fulla på marknaderna. Och i den konsten var Svente i Galtebo ett lejon. Jesses, så han kunde skapa till sig, och så han kunde hoppa upp och slå eldgnistor ur Värnamo gata med sina klackskållor. Han kunde ragla emot och slå omkull en käring såsom ingen annan, och om då käringen tog sig för att skälla ut honom, så kunde ingen med hemskare tonfall än han ryta:

— Tig käring, för om du tar hit hela din släkt å din släkts söskenabarn ifrå' världens skapelse och hela din socken och länsman och faen och sjutton tusen fjäringskära' och nittan regemente vakter, så ska' ja såla er opp åt sjunde himmel mä' mi lellefinger

på fyra sekunder. För här är en pojk, som inte bäfvar, å här gungar du lätt, käring!

Sådan var Svente, och jag såg honom inte baxna mer än en gång. Men då var han också illa ute. Han hade stött sig med tre elfvaåriga Värnamogaminer och för dem flydde han såsom en hare en half fjärdingsväg. Då upphanns han och fick smörj.

— — — —

En sådan bjässe var Svente, och det var därför icke underligt, att töserna voro galna i honom, ty kraftiga, djärfva och oförfärade pojkar bli alltid föremål för mycken kvinnodyrkan.

Svente hade också fästmör bå' till höger och vänster härnere, men Mina i Vråen var hans reela och bestämda.

Så hände det sig omsider, att det blef liksom tvångsmål för Svente att äkta Mina.

Då ville han emellertid inte vara med längre. Mina grät, Svente hädade och svor och regerade som en stolle, och när intet annat hjälpte, stämde hon minsann Svente inför Östbo vällofliga häradsrätt. Den åtgärden förskrämde dock Svente till den grad, att han for af som en pil till Amerika.

Där hade han, enligt sina bref till Galtebo och till känningar och bekanta, ganska snart hunnit att uträtta stora och dråpliga gärningar.

Aldrig kan man träffa Johannes, hans far, utan att gubben har något underligt och äfventyrligt att berätta om »Svente i Fylladelfien.»

— En så'n tur, som min Svente har därinne, har en väl aldri' hört omtalas! Tänk bara, att han varit löckelig nog å bli änkeman tretton gånger på två och ett halft år! lät gubben en jul.

— Dä' va' märkeligt, hva' dö'en far fram mä hans kvinnor! ropade jag.

— Dö'en! Nä gu'bevars, di har inte dött ens tredjedelen. En del ha' römt, men di fleste ha blett bortröfvade, och en del, som varit öfvervackra, har han sålt och fått tusentals daler för dem. Så'n är seden därinne, skrifver Svente, och en så'n lag borde vi ha här också, så kunde pengar komma i rörelse! utlät sig den gode Johannes i Galtebo.

— Då ä' väl Svente riker?

— Riker! Nok hundsingen tror ja', att han skulle kunna lösa sej te' hela Byrums socken mä' bå' Görahof och Bratteborg och Eckersholm, äss han hade lust! stoltserade Johannes.

Men en dag stod gubben i postkontorsförstun och las ett Amerikabref, allt under det han darrade och smågrät.

— Ä' dä' illa mä' Svente nu? sporde jag.

— Inte än! Men nu ä' han utkommen i kri'et, å när ja' nu läser om hur barbarisk han ä, så tänker ja', att dä väl aldri' kan gå löckeligt igönom för honom. Läs själf! jämrade Johannes.

Och jag las:

Elskade Johannes Svensson Esq. i Galtebo, Jönköpings län, Sweden.

Well! Nu fattar jag pennan för att låta er vetta, att jag är befälhafvare ute i sjökriget mot Spanien och Kuba, som jag nyss tatt in. Här i United states finns det fler meljonärer än bönder i en körka vid messommarstien, men här finns förbaskingen inte en enda krigsbefälhafvare, som duger. Och så unnerligt är inte det. Well, här finns ingen Skällingaryds slätt där de få lära exersyss.

Å Mina gefter än? Well, nu lofvade presidenten mej att bli borgmästare i den största stad i United states om ja ville ta' hand om spanjorerna och ta' in Kuba och sätta af deras drottning. »Ålrejt, det ska' snart va gjordt», svarade jag och for hit. Här låg våra pansarskepp i bukten och vaggade och gjorde ingenting, utan Sampson satt och drack champanj i aktersalongen, och karlarna häfde i sig whisky och spelade poker på däcket, och spanjorerna grinade och lagade sig till med kanoner, som va' en fjärdingsväg långa och grofvare än det värsta körketorn. Då ble' jag etter rasande, började komdera på Skällingarydsvis, hvilket satte skräck i krigsfolket. Första kulan, jag suttade af, träffade Maria Teresa uti aktern, så att hon sto' på hufvet i hafsens djup med man och hela kosidangsen.

»Hurra för Svan Johnsson!» skrek Sampson och alla amerikanarne.

Sen gaf jag infantinnan Mercedes ett tjufnyp i bogen, så hon blef liggande som ett slaktefä på ena sidan, och te' sist gjorde jag i ordning ett skott, som fläckte och ref opp hela skrofvet på drottning Krestina och gjorde kål på allihop dom spanska amiralerna. »Lefve Svan Johnsson!» vrålade Sampson och allt det andra underbefälet.

Sen komderade jag landstigning på Kuba, och inom tjugo menuter hade vi tatt in hela landet. Vi slo ih'äl öfver nettitusen personer, men här ä två meljoner till, som vi ska' expiera i mor'n, om dom inte godvilligt lägga sig unner oss. Sampson vill, att jag ska' bli kong här på Kuba och regera öfver alla öar, som finns i hafvet häromkring, men jag töcker inte om klematet i detta kontryt utan blir heller borgmästare i Chicago. Annars är här very granna tobaksland och helsefyrs bjutefulla fruntimmer. Här va' nyss tre prensesser, som sa', att de ville gefta sej mä mej alla tre i ett tempo och ge mej alla sina rikedomar, om jag skonade Kuba.

Men di nös sej den gången. Hva' jag har lofvat prensidenten, det håller jag. Men nu får jag sluta för den här gången, för här är brådtom. Hälsa alla känningar, och säj dem, att äss ja nu komme hem och till Skällingaryd, så blefve dom allt tvungna att göra bå' halt och frunt och sköldra och deskfilera för mej, rätt så styfnosia dom va' emot mej, när ja' exerade. Men dä ä inte lönt, att I skrifver, förrän jag kommer ifrån kriget, så ni får en redig adress, för hit är ingen brefgång nu.

Tecknat af en vän i hast

Svan Johnsson.

— Ä'ke han en öfverdängare! Bara han inte försyndar sej mä' att döda så möcke fruntimmer och folk! sa' Johannes.

— Åh, dom ä hedningar och katoliker, genmälde jag.

— Nå, dä förändrar saken, lät gubben och såg tröstad ut.

Gamle Hägg.

För ett tjog år sedan hade vi den förskräckligaste hjälte man kan tänka sig nere i vår gamla fattigstuga.

Hägg hette gubben, soldat hade han varit, och om någon kunde klarera hur det gick till i krig, så var det då Häggen, ty han hade varit med både i Tyskland och Norge.

Särdeles i detta sistberörda rike hade han, enligt hvad han själf erkände, farit fram som det värsta vilddjur, så det är då inte så underligt, om norrbaggen hade lite svårt för att älska oss svenskar.

Häggen svor och bedyrade, att han ensam förskrämde nästan hela Norge, och att det egentligen var han, som satte dess krona på Karl Johans hufvud och skapade unionen.

En sådan bjässe var Häggen.

Gubben tillbragte sista åren af sin lefnad i fattighuset, fastän det är svårt att fatta, hvarför en så tapper man, en kungamakare ex professo, skulle få en sådan reträttplats på gamla dagar.

Ty om man fick tro allt hvad gamle Hägg berättade om sina bravader och mandomsprof i krigen och förnämligast under norska fälttåget, hvarunder han farit fram som en sannskyldig vandal, så hade han varit en riktig dunderkarl i sin dag.

Det var i allmänhet kort före jularna, då han vandrade omkring i socknen och tiggde helgdagssofvel, som han kungjorde sina hjältedater för det förbluffade folket.

Själf påstod han med tvärsäkerhet att det var ministrars intriger och tjufknep, som bragt honom i elände och fattighus.

— Di va' afondsjoka! upplyste han med sin egendomliga vana, att alltid uttala u såsom o.

Men en annan gratialist inom församlingen, hvilken ock varit med i krigen, påstod, att Häggen inte var annat än en lögnare, att han varit en riktig skråe och backhare i fält, där han för det mesta åkt med trossen och skurit sina lagrar som kock.

Men det är i alla fall inte godt att veta, hur det var med den saken, ty Häggen yttrade alldeles detsamma om den andre, hvilken han jämt och samt nedsatte. Han fulltygade ock sin tapperhet genom att visa ett stort ärr på sitt bröst.

— Det feck ja' utå en länkakola ve' Läppsig! Men hvar har den fördömde Spjot sitt ärr? Har han nå't, så setter dä' väl i röggen på den poltronen! dök Hägg.

Samma ärr lyckades han en gång få visa för kung Karl XV, då han reste genom socknen. Och den förevisningen inbragte en förhöjd gratifikation. Men ärret i bröstet var dock, skam till sägandes, ingenting annat än minnesmärket efter en gammal fistelgång.

Så något egentligt sanningsvittne var gubben svårligen, och det är nu godt och väl detsamma, ty hade han i själfva verket varit så barbarisk i Norge, som han sade, skulle norrmännens ovilja mot oss under dessa 80 år varit liksom en smula rättmätig.

Det må nu för öfrigt ha' varit hur som helst med hans tapperhet och grymhet: martialisk såg han dock ut, och när han berättade om sina öfverlägsna gärningar, syntes det tydligt, att han själf trodde på hvart enda ord såsom på det yppersta evangelium. — — —

Under det tyska fälttåget hade han naturligtvis också varit en hisklig bjässe.

— En gång kommo vi, sa' han, till en otäck stad, som det var nära på lögn för oss att ta' in. Kolorna stodsade mot stadsporten. Då blef Karl Johan så himla förbanskad, att han sparkade sönder sina stigbyglar, där han satt på hästen. Men i detsamma fick han syn på mej.

— Kan do säga mej, hor i hondan vi ska' komma in i den fördömda sta'n, Hägg? skrek prinsen.

— Ja bevars! Får ja' tolf rejäla karlar till hjälp, ska' dä' kveckt vara gjordt, lät jag. Nå, ja feck 12 andra och så geck vi och högg ett timmerträ, stort som en körkstapel. Mä' dä' hejade vi ner stadsporten i tre tempo. När så porten skramlade ner, blef Karl Johan så skrofgla', att han grät och prisade God, sägandes: »do va mej då en helsikes oxe, korpral Hägg!» Och detta ä' dagsens sanning, för ja' ljoger inte som den poltronen och marodören Spjot gör. — —

Frågade man Hägg, hurudant han fann det tyska folket, svarade han alltid med sin allvarligaste och mest trovärdiga min:

— Åh, dom som andra utländare, otom det, att dom sköt opp och idisslade ett par timmar efter det de hade ätit!

* *
*

Sina dråpligaste mandater hade Hägg likväl utfört i Norge.

När det var slut i Tyskland, hade han hoppats att få hvila och gifta sig ett grand.

Då han emellertid i stället fick gå mot Norge, blef han för den skull så hiskligt ursinnig, att han beslöt att helt förkrossa det landet i två tempo och göra processen grufligt kort med norrbaggen.

— När vi kommo dit, sa' han, marscherade vi rakt på Kresjania, och där sto' allihop norrbaggarne och va' så styfva i nosen, som om di rådt om hela jordklotet samt fördobblade sig på, att de skulle göra kål på hvarenda svensk krigsman som vågade sig inom skotthåll.

PAPPA
RIKS
KASSA

— Blef' ni inte rädda då, Hägg?

— Åh hot! Rädda för dem — tvi tosan! Vi sågo nog att hasorna darrade på dem, fast di va' styfva i käkbena. Stor i orden och liten på jorden, heter dä'. jo. Och Karl Johan bara grinade åt dem, så att han kunde spräcka sig.

— Stora ord och fett fläsk fastna inte i halsen på nå'n och minst på de där herrarne! sa' han.

— Nå, hva' fläsket beträffar, så är det väl sällan dom få smörja sig mä' så'nt, såvida vi inte ta' hand om dem, ty som de nu ha' dä' ställdt för sej, få di hålla te' godo mä' sin blötfesk, Ers nåde! sa' jag te' Karl Johan, för han ville alltid ha mej i sin närhet, lät Häggen.

— Sen frågade Prensen dem på rena och rama allvaret, fast helt beskedligt och högtidligt likaväl, om de ville veta hot och slota sej te' Svärjet och afskeda kongen, som de hade gjort åt sej. Men di va' fortfarande styfva i nacken och homöret och menade på, att de skolle stå som en man lika säkert och fast som »Dåreberget» — dä' ä' ett berg di ha' — ända te' domedagsottan.

— Men då blef Karl Johan stött och drog sabelen, reste sig opp i stigbyglarna och pekade på Kresjania:

— Skjot pojka, skjot en rejäl salfva på skräfvelmånsarna, så få vi si hur länge di stå! ropade han.

— Och vi skot på sta'n. Men då ska' I se, att norrbaggen fick fötter under sej. Jesses, så dom la' i väg uppåt berga, och aldri' har ja' sett och aldri' får ja' se så springas, grinade Häggen.

Se'n talade gubben om, hur han trängde in i Kresjania. Han och en vice korpral Bo voro de första, som rände in i sta'n. Strax innanför stadsporten träffade de på en norrbagge, som satt på gatan med bägge benen afskjotna och muttlade, grinade illa och pekade på sitt öra.

— Ja försto' grant, förklarade Hägg, att karlen ville, att vi skulle skjota ner honom redigt, fast ja' töckte, att dä' inte var lönt att kasta krot på döa hökar. Men Bo klente te' honom mä gevärskolfven, så han skulle slippa att plågas, den skråen.

— Se'n var det Bo och jag, fortsatte Häggen, som satte af i språngmarsch in i konglia slottet. Alla vakter flydde hofvodstopa, när de fingo syn på mej, och i det allra innersta rommet i slottet träffade vi på den norske kongen. Han satt på sin kassakista och hackade tänder och darrade i hela kroppen, så att krona' flaxade hit och dit på'n. Drottninga' sto' i ett hörn och grät och snöt sig i förklä't.

— Låt mej få smita af med drottninga' och kassan, Hägg, så ska' bå do och din kamrat få tosen dokater och en hoffröken hvar! tiggde kongen.

— Nä', du ska' väl så i helgotte heller, din räf, som vill fresta så godt som gefta karlar! röt Bo och sköt på kongen.

— Men det tog bom, förstås, ty Bo darrade på manschetten, och det vill kallt blo' till när en ska' skjota ner kongar. Dä' ä' skam så vekti'a och högtidli'a ögonblick. Men i detsamma la' ja' an på'n och det tog träff, så att kongen stopade utan att säja så möcke' som »aj» en gång.

— Var dä' hemskt och barbariskt, säjer ni? Jojo, sådana där stugegriser, som folket nu ä', kunna väl tycka så, men på dä' viset ska' dä' gå till i krig, om de ska gå rejält!

— Nå, när kongen fallit, tog ja' opp krona', Bo tog kassakistan på röggen och så gingo ví ot på borggår'n, där vi mötte Karl Johan och generalerna.

— Si här, hva' ja' har hämtat hos Ers höghet! sa' ja' och räckte honom den norska kronan.

— Och här ä' rikskassan! pustade Bo och släppte kassakistan i marken, så hela jorden rongade.

Men då blef Karl Johan riktigt bå' rörd och gla'. Han fick stora tårar i ögona, när han hoppade ner af hästen och sa':

— Du' ä' hin håle själf, och Gu' välsigne dej, min käre Hägg! Men har du hämtat kronan, så ska', ta' mej skam, du och ingen annan sätta henne på mitt hofve'!

Och så knäböjde Karl Johan på borggården i Kresjania, och ja' satte kronan på hans konongsliga hofve'. Hon passade som om hon var't gjord åt honom. Och när han se'n reste sig opp, sa' han så att allesammans generalerna hörde dä':

— Kassakistan får do och Bo ta'. Dä' ä' väl inte för möcke för en kongakrona!

Och vi tackade förstås.

— Hva' dä' blef af den stackars drottninga, frågar ni? Jojo, när hon fick se, att ja' sköt ner kongen, så flydde hon genom ett fönster. Men hon hann inte långt. När hon kom ut på fältet blef ho' belägrad otå generalstaben och nerskjoten, ho' mä' te' slotet.

— Var dä' omänskligt? Nä', dä' va' så hondan heller. Hade inte vi drabbat på så bra, hade norrbaggen svälјt vårt rike, så opphetsad och otsvolten va' han, pricis som en varg. Och där va' flera generaler, som sa', att den dag skulle komma, då vi finge ångra, att vi inte va' ändå strängare. Fast drottninga' var då kanske onödigt att belägra. Hon kunde väl inte stort ondt göra, den sjåtan. Men dä' doger inte att döma öfver generalstabens gärningar!

— Om Bo och ja' ble' rika, frågar ni? Ja, vesst tusan var dä' en hel hop i kassakistan. Men när en ä' ote i krig, så aktar en hvarken lif eller pengar. Dä' geck åt som en dans bå' brännvin och fruntemmer! lät Häggen.

På det viset lär det, enligt hvad denne gamle krigsbuss berättade, egentligen ha' gått till med skapandet af unionen.

Det stämmer nog inte riktigt med historien, men denna har härvidlag så många versioner, så man kan inte så noga veta, hur det egentligen bar till. Hemma i socknen trodde vi i det längsta, att Häggens ofvanstående utredning var den enda riktiga.

En häradsfriare.

Det finns folk, som synas liksom förutbestämda till elände, olycka och lidanden, liksom det också å andra sidan finnes personer, hvilka allting går väl i handom, om de se'n rätt vända sig aldrig så illa. Mången gång är det dock människans egen skull att hon blir slagen så att säga till en slant och att hon varder till spott och spe inför sina likar.

Sålunda kan man tämligen riktigt påstå, att de, hvilka icke med allvar söka till att tämja sina passioner och syndfulla böjelser, icke äro utan egen skuld till det elände, hvari de råka, och i hvilket de vanligen allt djupare och djupare sjunka.

Sven i Målen hade blifvit en olycksfågel, en fattiglapp, som mistat sitt anseende bland människors barn på grund af sin okufliga passion för hästbyte.

Han har bytt och krånglat och krabbat, så han har nu inte ett söndrigt grimskaft i behåll. — — —

Pelle i Månsagård har fått gå ifrån gård och grund för sin eländiga lust att springa omkring i skogen med bössa och hund, i stället för att masa fram och åter på sitt gärde bakom en plog.

Bonden är skapt att arbeta på åker och i loge, men inte till att springa toseter efter harstackare och tjäderhönor. Det är herrars och latmaskars göromål, fast Gu' må veta, att äfven det kan suga kroppastollen värre än den argaste ottetröskning. Men det slår dåligt i spann och medför nästan lika usel förtjänst, som att bråka och slåss på marknader, torgdagar och auktioner.

Handelsman Vingelblixt i Åbo har blifvit ett reelt vrak för spels skull.

I början af hans bana var det storståtligt att se honom och iakttaga, hvilken maffe han var, när han kom fram till kyrkan vid midsommartiden i nya gummigaloscher n:r 13 med yllefoder och i stor ytterrock.

Han var så rotad då, att han inte med egen handkraft mäktade taga upp plånboken. Så stinn var hon och så trångt satt hon i innanfickan. Skulle hon fram mens han stod bland det beundrande folket på kyrkbacken, så dängde han alltid tillbaka öfverrocken och sa' till någon af de närstående:

— Ta' i ett tag å hjälp me' opp mä' plåneboka! Ho' sväller lite' för möet. Tråka ner henne kan ja', men ta' opp henne ä' värre!

Och folket var rent förbluffadt, fast det var en och annan, som grinade och sa', att det fanns flera gamla flottiga nummer af »Fäderneslandet» än sedlar i boken.

Men nu ser Vingelblixt inte så väldig ut och det är sällan det finns nå't te' salu i hans »botik»! Han har spelat bort alltihop, till och med »plåneboka», på knack och i Hamburgerlotteriet. — — —

Jösse i Lappebo har dukat under för sitt brännvinsbegär, Sven på Skogen för sin högfärd och Kalle i Björnås har blifvit ett socknaspektakel för sitt myckna friandes skull.

Ingen af allihop de här stackarna har makt eller mod att resa sig ur sitt elände eller att lägga kapson på sina begärelser, utan de fortsätta i sina laster så godt de kunna. Är det möjligt, så byter Sven i Målen hästar än i dag, fast det nu bara kan ske med tattare och rackare. Pelle i Månsagård lägger ut giller för orrar, ty han har inte ens en bössa längre. Vingelblixt har alltid en gammal kortlek i fickan, Jösse vill inte bli »opslutist», Sven på Skogen kom med gröna vantar till sista julottan, af högfärd blott, och Kalle i Björnås slutar nog inte opp med sitt friande förrän han tryter en gång. Fast man kan tycka att han häromsistens borde fått bot för det.

Kalle bor uppe i Norra Vedbo, och Gu' tröste oss, har han inte friat igenom hela häradet, utan att det någonsin velat ta' skruf för honom.

Han är slagen till en slant den stackarn.

I hela det goda häradet finns det inte en man, som varit utsatt för eller trotsat så många faror, som denne unge man. Han har fått smörj på hvarenda auktion och marknad, som hållits där i trakten på de senaste sex åren.

En julotta satte en rival krokben på honom midt på själfvaste kyrkogården, så att Kalle slog framstupa i Herrans hus och fördärfvade näsan, så att hon såg ut som en halfkokt palt på'n under hela helgen.

Sällan har han varit på någon ungdomsbjudning utan att de trattat i honom bittervatten i stället för sockerdricka. Och en gång när han skulle stå fadder i kyrkan fingo de fatt i honom utanför ringmuren och klippte af honom den ena mustaschen. Sådan måste han klifva fram till altaret. Prästen varsnade icke hans jämmerliga och förstörda skönhet förrän just i det ögonblick han grep barnet, men då blef han så förfärad och bestört att han på ett hår när hade tappat ungen i golfvet.

Kalle i Björnås har under sina giljarfärder nattetid dråsat ner i brunnar, hållit på att omkomma i gödselpölar, blifvit instängd i källare, tvingats att krypa upp genom köksskorstenar. Ja, det står icke till att räkna upp alla de fasligheter, han fått utstå under sina fåfänga försök att få begå äktenskapets sakrament.

Men han har aldrig låtit sig förbluffas.

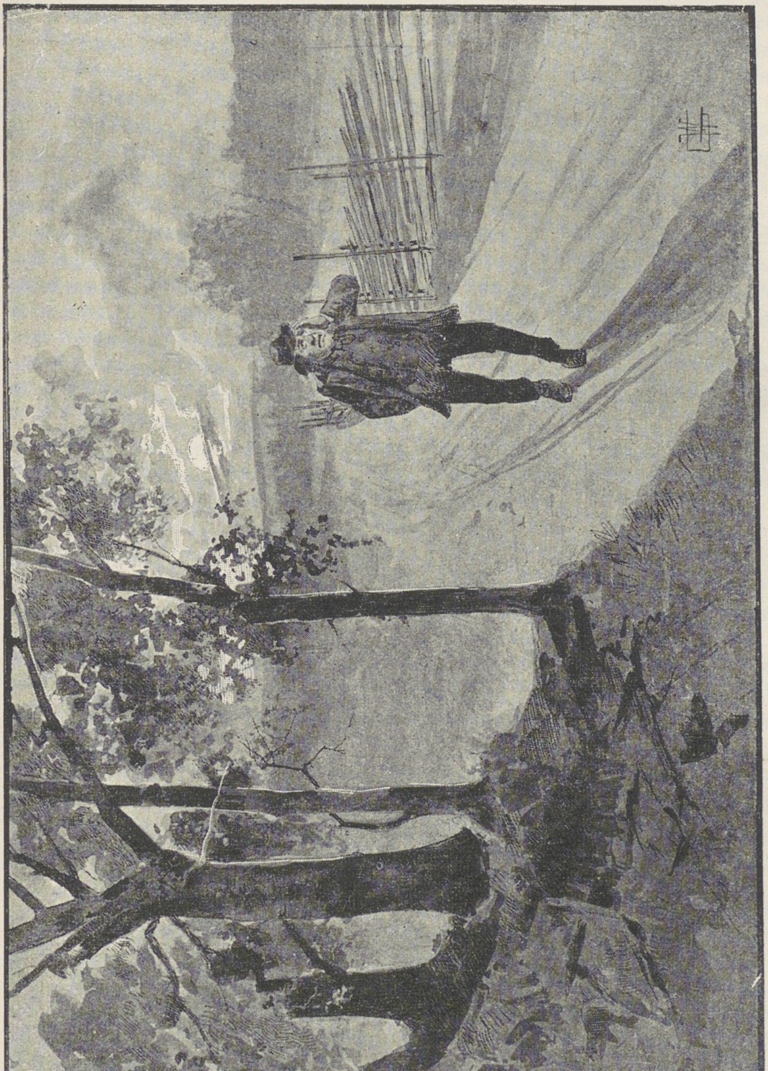

Sistlidne jul trodde han sig vara nära målet. Han hade fått halft löfte af en flicka nere vid sta'n och de kommo öfverens om, att han skulle komma till henne en kväll. Ty så där i närheten af städer äro töserna inte så värst krångliga af sig. Men äfven hon var falsk och full af svek, som ju många fruntimmer äro. Gunås, det ha' vi allt erfarenhet af litet till mans. Hon omtalade för några af sina andra beundrare att »all världens friare», som Kalle ock nämndes, skulle komma till henne den och den kvällen. Och så redde de sig genast till att göra honom ohägn.

Nå, på sagd dag gaf sig Kalle ridandes på sin mors gamla märr ner till flammans bostad och band hästen i skymundan vid en gärdesgård samt smög sig sedan med klappande hjärta fram emot huset. Rätt som han gick, fick han se en kjol skymta och en kvinna sväfva in i förstugukammaren.

— Anagga den Mina! Ho' vet hur dä' ska' va' och ä' inte så motbärliger som de förhärdade slynorna där hemma! jubilerade Kalle och satte efter henne in åt kammaren.

Man kan tänka sig, att hjärtat klappade reelt i honom, när han förnam, att dörren stod öppen för honom, och än värre blef det, när han fick se ett fruntimmer på spjälsoffan därinne.

— Gu' kväll! stammade Kalle.

— Töst, töst! hviskade tösen.

— Ja, gubevars! ja ska inte ställa till något skoj eller dån! mumlade älskaren samt gick på tå fram till flickan och tog henne i famn.

Men när han i samma vefva skulle till att kyssa henne, förnam han det alldeles som om han fått tusentals sylar emot ansiktet, och ett starkt os af brännvin och snus strömmade emot honom öfver den skönas läppar.

Och så underligt var inte det ty det var ingalunda Mina han fått fatt uti, utan en förklädd dräng, den mest stubbskäggige och fule grymsing, de kunnat leta upp i hela socknen.

Och då kan man tänka sig hur dan han såg ut.

Kalle barkade burdus på dörren och tjöt:

— Ja' ä' evinnerligt bedräen igen! Men han hann knappt utanför förstugubron förrän en hop andra drängar fingo fatt i häradsfriarn och handterade honom värre än om han varit ett oskäligt kreatur.

Den ene öste öfver honom ett karbolbad, en annan smetade öfver hans ena kindben med bläck och det andra med rödfärg. Andra åter kastade kalfvablod öfver ryggen på'n och tjärade honom i håret. Hästen hade de släppt lös.

Till fots måste han alltså skumpa i väg hem, och folk, som kom åkandes och mötte detta vidunder i månskenet, bäfvade och nyktrade till, så upprörda blefvo de.

Till sist kom han dock hem. Men när hans stackars gamla mor,

änkan i Björnås fick syn på'n vid det flämtande skenet från långvedsbrasan, blef hon så förskrämd, att hon miste förståndet och skrålade, så att det hördes långa vägar.

Kalle tvättade sig, bytte om kläder och sprang efter folk, som togo till att läsa böner och hälla vatten öfver gumman.

Men hon fortfor ändå att vara toseter, och ingen kunde få ur henne, att inte satan uppenbarat sig lifslefvande på natten.

— Det var bara ja', ingen annan satan än ja'! jämrade Kalle och vred sina händer.

— Nej, den riktige skam var det! Det kändes på oset och syntes på färgen! skrek gumman ideligen.

Det blef ingen annan råd än att Kalle måste resa ner till dårstugan med mor sin, ty hon blef allt värre och värre.

Nu skulle man väl kunnat tro att Kalle blifvit botad för sitt giljande. Men det var allt stopp det. Ty så djupt var han inväfd i sitt elände, att han på hemväg från hospitalet friade fyra särskilda gånger i tre olika socknar, dem han for igenom, fastän han väl borde hafva betänkt, att mor hans låg där nere på hospitalet för hans synds skuld och trodde sig hvarje stund och minut få se skam och höra domsbasuner.

Kullavalet.

Det fanns inte ett dugg till andakt i kyrkan den söndag, då Kullaboarne skulle rösta på riksdagsman, utan det var högst okristliga tankar, som rådde på karlsidan i templet både under altartjänsten och under självfva predikan.

Hundingen vete också, hvarför man skall ställa till med ett sådant syndagöra som riksdagsmannaval på en sabbat. Det är också ett af den nya tidens elemenskade funder. Men allt, som rör riksdagen, är underligt och tillkrångladt, och för min del tror jag säkert, att landet inte kan påräkna ett uns välsignelse af en riksdagsman, som korats på en söndag. »Söndagsspånad håller aldrig», säger ett ordstäf, och självfva Moses har en synnerligen sträng paragraf emot dem, som inte ville helga hvilodagen. Detta vet riksdagen också i sina bättre stunder, ty där har det talats vidt och bredt om det syndiga uti att järnvägståg få gå, att bref få bäras ut, att rakstugor och teatrar få hållas öppna om söndagarne. Ja, det finns en myckenhet oskyldiga småsaker, som man inte kan få komma åt att göra på söndagen. Men gå tillsammans och välja riksdagsman och skälla ut hvarandra och hängifva sig åt den värsta ilska, det får man. Det hålles inte för synd och vanhelgande af hvilodagen, utan räknas tvärtom för en stor, helig och medborgerlig plikt. Tvi den dålige för en sådan kristendom! Jag vånnar skam toge hvarenda riksdagsmannakandidat i den lutherska läran — och det gör han nog, hoppas jag. Det vore bättre det än att folket i hela härad ska' drifvas ut en söndag hvart tredje år och bålsynda mot tredje budet och taga evinnerlig skada till sina själar bara för en så simpel sak som att genom omröstning försöka gallra ut den, som inom häradet eller staden är antingen mest troende eller absolutistisk eller socialistisk — andra egenskaper duga icke nu för tiden — samt afskilja denne att gå till Stockholm för att under några snabbt flyende månader sitta där och dröna i kamrar och annan okyskhet.

Jaha, det kan inte disputeras bort, att ett riksdagsmannaval är ett syndagöra, som rör upp våra onda böjelser och begär, eggar vårt högmod, lockar oss att begå rackarstreck, ställer oss i harnesk mot hvarandra och drifver oss att beljuga, baktala och illa berykta många karlar, som kunna vara hederliga, kloka, gudfruktiga och framsynta, fast de kanske inte proklamerat sig såsom troende eller att vara absolutister eller brusande socialister.

Anagga mej! förhåller sig inte en lekstuga till ett riksdagsmannaval som ett bönemöte eller en söndagsskolfest till en lottdragning med brännvin och slagsmål.

Nå, i Kulla kyrka rådde, som sagdt, ingen eller åtminstone mycket dålig kristlig anda under gudstjänsten valdagen. Där langades valsedlar i bänkraderna och frasades med papper. Folk, som tillhörde olika partier, ristade hufvudena mot hvarandra, och det fanns inte en valman i hela Herrans församling, som lånade ett åttondels öra åt ordet, som förkunnades. Socknen var delad i två partier, förstås.

Det ena ville rösta — i likhet med de andra socknarne i fögderiet — på en präst, en riktig dunderprofet på högersidan, det andra partiet ville försöka slå på en annan vigge och rösta på en sockenkandidat, som lofvat stå på småbrukarens bästa och verka »för friheten å andra nödvändi'a reformer i lannet».

— Inte för det att han har nå'n utsekt te' å gå igönem, men han förtjänar att bli högtidad å framdragen te' en annan gång, manade det sistnämnda partiet.

Pastorn i Kulla var inte dummare, än att han förnam den världsliga och syndiga anda, som rådde bland hans åhörare, särdeles på karlsidan, hvadan han gjorde pinan så kort som möjligt var. Han tyckte, kantänka, som så, att han inte behöfde stå där och trötta ut sig med att kasta pärlor för svin i Kulla socken, utan han slöt rätt snart sin predikan och sa' »amen», så att församlingen hoppade till i bänkarne.

Och så backade gubbarne ut på kyrkobacken för att gräla om valet och värfva röster.

De skockade sig nere vid ringmuren.

— Ja' hoppas — sa' Mårten Magnis i Löfhultet, som är den rikaste i Kulla — att vi ä' öfverens om att votera på körkeherren i Applaryd, som står på jordbrukets bästa å lofvat inskränka städerna, ta' bort brännvinet, bannlysa ölet å exkommunicera sotalister å andra vederdöpare, som vella göra husbonnen te' dräng och drängen te' husbonne. Ja' hoppas, att vi votera på honom, sa' Mårten Magnis.

— Dä göra vi inte. Vi vella inte ha' nå't prästavälde. Vi ska' ha' frihet å reformer å utveckling å rösträtt i riket å frifräsare i riksda'n. Vi rösta på Sven Magnis i Bolet! skrek Pelle i Bokåsen, hvilken gått i folkhögskolan och påstod, att han hade vyer. Hvad som menas med vyer, har hvarken jag eller nå'n annan i socknen reda på. För vi ä' inte så värst studerade. Vid det talet blef emellertid Mårten Magnis alldeles besatt i sin ande.

— Frihet! skrek han. Här finns attan gånger mer frihet än hvad nöttigt är. Tacka du Gu', Pelle, för att du inte har frihet te' å mörda, råna, stjäla eller bedra folk och lefva i månggefte.

Men dä' ä naturligtvis den friheten, du å dina stoderade gelikar vell åt. Men dä ska' bli löx. Rösta du, som ja' vell, annars säjer ja' här i vettnens närvaro upp min inteckning hos dej, å då får du si, hur du står dej. Frihet! Ja' getter inte höra't. Här i Sverige finns inte mer än en boja, som tröcker oss. Dä' ä' äktenskapets. Å den kan inte hvarken du eller Sven Magnis eller hela det liberala samlingspartiet klänga af våra nackar. Nå't straff ska' vi väl för resten ha för våra verksynder, å nå'n nernäsa behöfver mänskan. En ständig framgång och en oblandad glädje ä' henne inte nöttig! slöt Magnis och drämde käppen i ringmuren, så att han rök af och bitarna skuttade i himmelens höjd.

Där skulle, förstås, blifvit en väldig disputation, om inte kyrkovärden i detsamma kommit och delat ut debetsedlarna å prästlönemedlen. Sedlarna måste naturligtvis studeras, och så fick politiken och de stora kreatursspörsmålen hvila en vändning.

— Ä' ni »resalverade» nu, karlar, så gå vi in i sockenstugan och göra valet, sa kyrkovärden, som tillika ä' stämmans ordförande i Kulla.

— Dä' ä' vi! mente gubbarna och drogo sig ned åt salen under gräl och hot, syndigt svärjande och illmarigt tal.

Kan en inte gråta blod öfver ett sådant pålyst och föreskrifvet söndagsfirande?

Omsider satt ordföranden i stolen, drämde klubban i bordet, satte sin stora hatt i position och glasögonen på näsan samt grabbade tag i vallängden.

— Ha' I sedlar?

— Jojomen!

— Ja' anser den frågan med öfvervägande ja besvarad!

Så började han läsa i längden. Och hvar och en, som var närvarande och påropades, gick fram och vrok sin — prästa-debetsedel i hatten.

Nu vell ja' inte afgöra, om de gjorde det i distraktion eller för skojs skull, eller emedan de trodde, att debetsedlar på prästlönen skulle utvisa, att de ville gifva sina röster åt kyrkoherden. Herren vete, huru det förhöll sig. Men sant är det i alla fall. För jag ljuger aldrig i oträngda mål.

— Ha' I röstat alla?

— Ja, gu'bevars!

— Pang!

Så drog kyrkovärden ner glasögonen på nästippen, vecklade ut sedeln och las:

— »Debetsedel. Sven på Vraket för sämja och matskott 1: 50.»

Ordföranden tittade sig omkring.

— Den sedeln kasseras tvärt! dekreterade han. Dä ä' ju en prästasedel!

Då reste sig Sven på Vraket.

— Kasseras sedelen?

— Vesst! Han ä' tvärt odugelig!

— Dä ska' du ha tack för körkevärd! Du har själf skrefvet ut honom, å nu hör I allihop, att han kasserar honom å vidkännes, att han ä' oduglig. Men en oduglig sedel behöfver jag inte betala. Ja' töckte nok ja' också, att han va' för högt te'tagen. Tack ska' du ha', körkevärd! Gu' välsigne dej å hela dett hus te' evig ti', för att du vell va' rättviser en gång under din jordevandring.

— Sätt dig, Sven! Du är dum och begriper inte det här! röt ordföranden och fortsatte.

Men han fann inte i sin hatts innandöme annat än debetsedlar på prästlönemedel. Och han kasserade allesammans, ref sig i hufvudet och var alldeles ifrån sig.

— Hva' i all sin dar ska' en göra, och hurudant protokoll ska' här kunna skrifvas? jämrade han.

— Skrif du, att kyrkeherren i Applaryd fått samtlige röstera såsom meningen var, rådde Mårten Magnis.

— Men dä' värsta är, att sedlarna ska' sys ihop och skeckas in te domar'n.

— Gualof, då bli vi å mä' dom. Hvile dom i frid i häradshöfdingens arkiv. Vi behöfva dom inte, och odugliga och kasserade ä' dom. Tack och lof, att vi ble' å mä ett sådant onus för ett år. Kom, karlar, så gå vi hem! Ordförarn får reda opp sitt val och sitt protokoll, bäst hundingen han vell! talade Pelle. Och folket gick i glädje och syndastämning sin väg.

Men ordföranden satt kvar i sockenstugan och nästade under tårar ihop debetsedlarna, icke vetandes, hur han skulle maniera tillställningen eller diktera protokollet.

Saken blef emellertid den, att Kullaborna förklarades icke hafva deltagit i årets val. Men nu gå de i stället och svärja på, att de inte komma att erlägga ett rundstycke i prästskatt.

— Sedlarna ä', gualof, kasserade och legga hos domarn i förvar te' yttersta domen, jubla de.

Johannes och Danjel i Snufvebo.

I en tid, såsom den vi lefva uti, då lögnens fader vandrar omkring i världen med högburet hufvud och uppträder än såsom notisör och litteratör, än såsom redaktör, men förnämligast i egenskap af telegrambyrå, är det inte underligt, om en ohygglig mängd diaboliska osanningar spridas omkring bland de lefvande släkterna, så att dessa slutligen måste känna sig nervösa, konfysa och villrådiga om hvad de egentligen skola tro.

I en sådan tid, mina vänner, måste det kännas godt och tröstefullt att komma öfver en fullt sann och klar läsning, vid hvilken den tröttade anden kan finna lugn och hvila, och vid njutande af hvilken människan kan känna sig förvissad om att hon icke får någon lögn eller något snedvridet eller något partimässigt eller sekteriskt, eller något dunkelt tänkt eller med ett ord något svinaktigt till lifs.

I en sådan tid menar jag, att läsningen af denna berättelse skall verka välgörande, ty här nedan säges icke ett ord, som icke är den rena sanningen, och här skrifves i dag icke en prick, som inte är en verklighet. Det är jag färdig — icke att hålla vad om, ty det strider emot mina principer. Men svärja på't kan jag göra, om så skulle påfordras.

Dock förbehåller jag mig rättighet att bli trodd, ehuru jag icke är någon socialistisk »förtroendeman», ej heller någon större arbetsgifvare.

Frid vare för resten öfver dessa båda stridande parter! Och nåd af Kata, vårom moder!

Efter dessa allvarliga betraktelser skola vi alltså gifva oss in på de stora tröstefulla sanningarna.

— — — —

Johannes i Snüfvebo hade mistat en ko, en liten rasande bra mjölkko för resten, lättfödd och frisk och blank. Fast hon aldrig blifvit premierad. Och det skulle hon heller aldrig blifvit, om hon

rätt lefvat i hundra år, för hon var inte af ädel ras och hade fördenskull inga ädla och förnäma sjukdomar såsom tuberkler och dylikt, som en ko måste ha nu för tiden, om hon skall komma in i stamböckerna och bli premierad och förevigad. Inte heller kunde hon skryta af så mycket som ens den flyktigaste förbindelse med någon premierad niohundrariksdalerstjur.

Hon var inte annat än en stackars bondko, moder till en bondkviga och tvenne små bondstutar, som kastade sina bakpartier och svansar emot skyn i Snufvebo kalfhage. Men hon var i alla fall lika kär och dyrbar för Johannes' hjärta. Hon mjölkade kantänka ibland sina sex kannor mjölk om dagen.

Nu var hon emellertid död. Hon hade fröjdats i kohagen och sprungit omkring i yster glädje. Kanhända hade ock en bröms satt åt hennes fina hud. Hvem vet för öfrigt, huru hon haft det eller hvad hon sprungit efter. Men på morgonen hade hon legat död med en gärdesgårdsstaf igenom hjärtat. Hon hade törnat emot såsom honkönet så ofta gör.

Vi hade alltså på kvällen gått ner till Johannes i Snufvebo, jag och Danjel i Vraket och Masse i Lillängen för att tala tröstens ord till den arme beklagansvärde mannen.

Mycket hade den stackars karlen gått igenom, och detta var ingalunda det minsta.

Johannes satt i solagången på den stora stenen i kålgården vid Snufvebo och var blek.

— Gussfre', Johannes! Hur står dä te'?

— Står te'? Hur kan dä stå te', när kon ä' döer och när dä ä' ett stort hål i huden efter den förbanskade stocken, som rann in i henne! murrade Johannes. Och läpparne skälfde på honom.

Masse räckte fram sin snusdosa. Men Johannes tittade inte ens åt henne, så vi begrepo, att han var alldeles förbi. En lång stund sutto vi tysta och grunnade på huru vi skulle kunna trösta honom.

— Men köttet duger väl i alla fall! sa' slutligen Danjel i Vraket.

— Vell du äta blodsprängdt kött utå ett djur, som lugget en hel sommarvarm dag, ostyckedt och oöppnadt? fräste Johannes.

— Inte just dä! Men dä töcks, som om stadsboarne eller korfvamakarne inte vore för go'a te' att betala't å tära't! mente Danjel.

Vid de orden sjönk Johannes ännu mera tillhopa och blef än blekare. Han satt en stund och stönade och fräste som om hjärtat var't på väg att krevera i honom. Så tog han liksom i vredesmod hättan af sig, dängde henne långt bort och sa':

— Gu' vet, hva' jag har försyndat mej med, eftersom jag ska va' utsatt för den ena olyckan djädrigare än den andra. Först hängde far min sej, när jag exerade beväring, för dä att jag var borta, och arbetet blef efter. Å dä va inte grant. Sen skenade hästen, som ni minns, för mej å mor min, när vi körde från Skrikebo auktion och gumstackarn slog emot grindstolpen ve' Genafä, så att ho' dog innan kvällen. Dä' va' just inte vackert dä' heller. Se'n gifte jag mej rätt skäliga välvuret och rikt och trodde, att jag gått igenom det jag skulle utaf motgångar.

Men som ni minns, gick det stollet mä geftet också. Hon ble' toseter efter drängen och drängen efter henne, och när jag klådde upp och förmanade dem, så passade dom se'n sin ti' å römde ifrån mej å dråsade å te' Amerika. Inte va dä' heller så godt å gå igenom. En käring kan en, förstås, bå' ha och mista. Men pratet och dä där kvalde mej, kantänka. Nå, allting har en öfvergång, och nu har ja' en lång tid haft lugn och trefnad och bestämdt trott, att mina pröfningar va öfverståndna. Men di va' så skam heller. Nu har koa kreperat, och sådana bekömmer ta tätt, för här gäller dä pengar. Så'nt svider bå i själ å pung. Men dä allra, allra värsta ä', att när du, Danjel, kommer och pekar på en ljusponkt i detta stora eländet och talar om, att ja' kan sälja köttet te stadsboar och korfvamakare, så har ja', stackars förföljde man, alla redan gått och gräft ner hela kofallet!

Och Johannes steg upp och slet sig i håret och bet ihop tänderna och sparkade sönder ena träskon emot den stora jordfasta stenen, som vi sutto uppå.

— Att skam har kunnat förvilla mitt förnuft så, att jag inte kom att tänka på att köttet dugde sälja te' stadsbor! Mitt eviga svin och min fördömde får- och träskalle! Ta' en stake och klå mej gul å blå, för dä förtjänar jag! vrålade Johannes och ville inte ta' någon som helst tröst, förrän Danjel sa':

— Hvar har du gräft ner köttet? Kanske en kunde gräfva opp'et å sköljat väl å hyfsa till'et.

Då ljusnade han ett grand:

— Du är en ängel, Danjel, sänd af höjden! Köttet legger, där Koa låg dö'er! Kom med! sa' han. Och så tågade vi ner åt kohagen, tagandes spadar med oss. Där visade Johannes oss platsen, hvarest köttet var nergräfdt och pålen, som kon ränt emot och fått in i hjärtat. Det var i hagens västra kant, där gärdesgården skilde Danjels och Johannes' ägor från hvarandra. Gärdesgården var dålig, så jag råkade säga:

— Ni får allt ansa hägnaden här ett grand, gubbar, hvilken dä nu ä' utå er, som ska hålla fred på denna platsen.

Johannes vaknade till, och det var, som om han fått en sådan där fix idé, di kallar't.

— Dä ä' din gärdsgår', Danjel! Dä ä' din skull att stafrarna legga så, att kreatura kunna kraka ihjäl sig på dem. Dä ä' du, som ska' betala koa, skrek han.

— Har ja' bedt din ko springa på min gärdesgård och ränna mina störar i sej, kanske? lät Danjel.

Men innan vi visste ordet af, hade Johannes fattat olyckskraken och började hölja på den tröstaren Danjel med slag på slag. Och rätt hvad det var, så damp Danjel, och jag sprang för att slippa bli stämd till vittne, i fall det skulle bli rättegång. Men länge hörde jag smällarna och Danjels jämmer och veklagan.

Dagen efteråt träffade jag Johannes i Snufvebo. Han såg inte ut som om han gått igenom några svåra pröfningar.

— Danjel ä' ingen oäfven karl, utan en rättskaffens kresten ä' han. Ja' feck hundra banko i skadeersättning för koa på grund af hans felaktiga gärdesgård! Koa var egentligen icke värd mer än hundra riksdaler, log Johannes.

En stund efter kom Danjel körandes mot sta'n.

— Gaf du snålvargen ersättning för koa, din dumbom? lät jag.

— Hva' skulle ja' göra, när han sto' öfver mej med kraken? Men huden och köttet blef mett, och nu ska' jag ner å vända å'et i sta'n. Dä sir inte så illa ut, när dä blef rengjordt. Stadsboarna betala bra för kvigekött just nu! genmälde Danjel och smackade åt märren.

Han fick nittifem öre kilot, hörde jag se'n. Så hans förlust blef inte så halsbrytande. Ty — sa' han — medvetandet, att en har kunnat lura illdödt koкött, som legat i jorden ett dygn, i stadsboarna såsom ungt kvigkött, dä medvetandet är värdt ett par tjog riksdaler å lite te'.

Ja, go' vänner, folk ä' illbattiga mot hvarandra här i tiden. Det är hund på hund, sa' pojken och satte hundskinnshättan på far sin.

Kuggade i pröfningen.

Med afseende på husförhör vet jag inte, antingen det är förmånligast att hålla dem före eller efter slåttern eller framåt hösten. Det brukas olika i olika socknar.

Men det har jag lagt märke till, att katekesvetandet är störst i de församlingar, där förhören löpa af stapeln på höstsidan och minst, där de hållas efter slåttern, ty det kan man tänka, att folk inte får tid på sig att läsa öfver i slåttertiden.

I alla fall lönar det sig egentligen inte mycket att språka om »läsemötena» nu för tiden, ty det är i alla fall inte något bevändt med dem, se'n de hållas i skolhusen och inte åtföljas af kalas och svalg och utsväfning i pannekakeväg.

Men det är så med det, att ju längre det lider, desto trubbigare och tråkigare blir mänskligheten. Och håller det på så här litet till, blir hela landet befolkadt af endast guitarrspelande och sångbölande gubbar och käringar, som gå och skrymta och spionera på samt kujonera hvarandra.

Nå'n riktig ungdom finns här snart inte.

Förr i världen voro husförhören muntra och roliga tillställningar, ljufliga både för själ och kropp. Man kan inte tänka sig något mera uppfriskande än att höra när pastorn pröfvade de gamle uti innanläsning eller ställde s. k. grundfrågor på dem.

Jag minns än i dag ett par trefliga paschasor från ett husförhör uppe i Bankeryd, där jag var med och själf pröfvades i min kristendomskunskap, hvilken, gudskelof, i alla tider varit af så framstående och öfverlägsen beskaffenhet, att jag gått segrande ur disputationer både med »träskomakaren» i Hånger, »biskopen i Julosten» och flera andra »vedkastapräster» och profeter i hela landet.

— Var go' och läs den versen! sa' pastorn till gamle Måns i Klenbo.

Måns klef fram till bordet, grep boken och höll henne på armslängd ifrån sig, plirade med ögonen, hostade och grinade värre än en solvarg.

— Dä' är löx! Ja' sir inte ett fnyk, och dä' värsta ä', att ja' glömt glasögonen hemma!

— Ni ska' få låna mina! lät pastorn.

— Tackar mjukast!

När Måns efter mycket strelande fått dem på sig, grinade han än värre samt knäckte till att svära på, att han inte såg bättre för det.

— Di ä' för herra, pastorns briller, di bara suger och drar mina bondögon, så dä' svier som eld. Men hade ja' mina glas, så skulle ja' läsa som rennande vatten! utlät sig Måns. Och därvid fick det lof att bli, fast vi allesammans visste, att han inte kunde stafva sig fram en endaste rad.

Då tänkte pastorn emellertid att han skulle sätta på'n en fråga för att något så när få veta, hvad gubben gick för.

— Hur många personer ha' vi i gudomen, Måns? sporde han.

— Hm! lät gubben och spände till att räkna på fingrarna och nicka med hufvudet. När han hållit på med det en stund, öppnade han munnen och svarade:

— Vi ha' la sex, vet ja'!

— Sex? inföll pastorn i yttersta förbluffelse — sex? Hvilka ä' de då?

— Abrahams Gu', Isaks Gu' och Jakobs Gu' och Fadren, Sonen och den Helige Ande! skrek Måns och tittade sig omkring som om han velat säga: »här hör ni, hvilken maffe ja' ä'»!

Men pastorn bara runkade på hufvudet, suckade och kallade fram gamle Sven i Skrikebo.

— Ja' kan inte läsa en enda ra', dä' säger ja' burdus ifrå' och det får ta' hus hva' i helgotte det vill, ty ingen kan häkta mej för dä'! tillkännagaf Sven.

— Men det bör du lära dig! Det är ingen konst. Se här, detta är ett a! sa' pastorn och pekade i boken.

Sven tittade länge och väl på bokstafven och såg riktigt glad ut.

— Åh tusan ä' dä' ett a! utropade han.

— Jaha, och här ha' vi ett b! fortfor pastorn.

Sven glodde som förut.

— Nä', för f-n, ä' dä' ett b?

— Och här ha vi ett c!

— Kors för sjuttan, sir dä' så ut?

— Jojomen, och här är stora D!

— Nä' men dä' var ett helsike te' å si bra ut, nästan som en hvetekringla! Minsann var inte detta bå' roligt och löjeligt! lät Sven.

Pastorn, som inte tyckte att det var skäl uti att hålla på längre med honom, gaf sig därefter i färd med oss ungdom, och då gick det som en oljad blixt utefter hela raden, ända tills han pekade på Tilda i Labbarp, och frågade:

— Hvad är det?

Han ville, förstås, att Tilda skulle läsa upp förklaringen till ett stycke, men det begrep hon inte, utan hon slog ned ögonen och rodnade som en törnros.

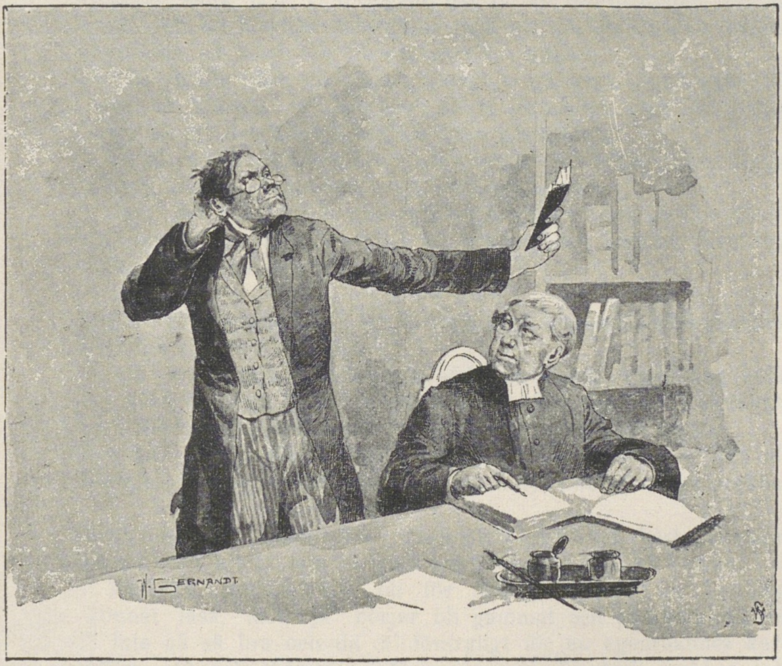
H. GERNANDT

— Hvad är det? skrek pastorn än en gång och såg rätt så när ett grand ilsk ut.

Då blef Thilda rädd, steg upp, neg och bekände:

— Dä' ä' bara en sölkeschal, som jag fick på sommarmärken utå Thure på Målskog för att han skulle få följa mej te Björnebergs äng.

För att åt eftervärlden bevara en beskrifning öfver prästens min, då han undfick detta svar på sin renläriga fråga, behöfves samtliga Uppsalaprofessorernas pennor. Jag vill inte ens göra ett försök att åstadkomma en sådan skildring.

Förhöret slöts och vi förfogade oss ut till drickatunnan, brännvinsankaret och de hiskliga smörgåsar med ost på, hvilka alla håfvor voro uppställda på bord och bänkar utanför stugan.

När vi dvalts där en stund, kunde vi gå hem, uppbyggda till själen och så stärkta till kroppen, att vi förmådde tralla och hojta och skråla, så att det hördes utöfver hela pastoratet.

— Si så, nu ä' förhöret slut i den roten! sa' folket i den öfriga församlingen, när de fingo höra vårt välsignade vrål.

— Jaja, det var lif och lust och fröjd och gamman på den tiden! Men nu finns här inte annat än tevatten och suckan, pust och sura miner, skrymtan och magkatarr.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Dock i vår grannsocken, där de hålla sina husförhör efter slåttern, hade de i fjol en smula lifvadt.

En rik knase och gammal man ifrån en annan församling hade köpt en gård där och flyttat in samt skulle, förstås, till husförhöret, där han i följd af sin mäktighet ju borde blifva en stor bjässe.

Men han var i alla fall led åt'et, ty läsning hörde just inte till hans talanger, och inte ville han gärna skämmas inför sina nya socknemän.

Nåväl, ett par dagar före »läsemötet» gick han bort till själasörjaren och bad att få tala ett par ord i »doldom» med honom.

— Nu ska' pastorn inte bli för sträng ve mej! Ja' har nog attan kunnat läsa, men ja' börjar bli gammal och skrabbig nu, så det vill inte gå så bra och dä' ä' förargligt för en egenråannes karl att behöfva stå och skämmas inför ungdomen, hviskade gubben och lät undfalla sig några ord om, att han skulle komma och sätta in en slaktestut i pastorns ladugård, äss han vore barmhärtig mot honom.

— Ja, ja, Johannes är en gammal hederlig och ärlig man! Kan ni bara göra reda för personerna i gudomen, så ska' ja' inte spörja er om mer! genmälde pastorn.

— Javisst, dä' ska' ja' nok klarera! Käringa ska' få instrujera mej i'et! log Johannes och var glad.

Så kom den stora dagen och till síst fick Johannes sin fråga.

— Hvad heter förste personen? frågade pastorn.

— Hva' han heter — hm — —

— Fadren! hviskade pastorn.

— Fadren, ja det förstås, fadren! skrek Johannes.

— Nå den andre då?

— Den andre, jo — hm — —

— Sonen! sufflerade pastorn!

— Sonen! röt gubben. Ja, mötte inte pastorn honom på vägen, så har pojkrackarn min själ ledt ginvägen till prästagårn mä' stuten.

Där blef efter den betan ett svårt och ganska syndfullt fnissande i hörnen, och ifrån den stunden anses Johannes som en stor spektakelmakare och en ganska framstående syndare i Lungamosa socken.

Men det är en orätt uppfattning, ty i själfva verket är Johannes mera enfaldig än hädisk.

När pastorn kom hem, stod emellertid stuten i hans ladugård. Och det var ju inte något ondt i det.

Sven Stutasprängare

Det var inte så förunderligt just, om Sven Sågare blef litet konstig i hufvudet. Inte hade han af begynnelsen varit något ljushufvud, det förstås, men innan han blef gift och några år efteråt också hade han varit som andra människor samt arbetat och försökt dra' sig fram och försörja sig på ärligt vis.

Dock käxade Greta allt för rasande på'n, så fort hon kom i hans närhet, och för hvart år som gick blef hon allt ettrigare och värre.

Det tålde Svens skalle inte vid, utan han blef, som man säger, lite mellankalkonisk till humöret och konfyser på alla sätt och vis, så att de tordes inte ha' honom nere i sågen längre.

Men dummare blef han ändå inte, gualof, eller slöare heller, än att han ville äta, och då fann han på att vanka omkring och predika i socknarna. På det viset fick han födan en långlig tid och kunde på samma gång hålla sig afsides från Gretas förfärliga trut. Ty han var allt illmarig också, den sjåtern.

Men när han inte skickade hem nå'nting till henne af det goda, som han predikade sig till och tiggde ihop i gårdarna, blef Greta rasande och beslöt sig för att fördärfva predikoämbetet för honom.

Ty så pass inpiskad och grym var hon till humöret.

Till den ändan satte hon efter honom samt träffade till sist på den arme korsdragaren borta i Björkhult, långt hundingen i våld i andra häradet. Och hon kom olyckligtvis dit en kväll, just som Sven stigit upp på ett bord i en stuga och nyss börjat tyda ut skriften för en skock folk.

— Jaså, du står där och himlar dej och ljuger för folk, du skojare! skrek hon till, så fort hon trädde näsan inom dörren.

Sven blef naturligtvis mållös, när han fick syn på sin hustru, och inte blott det, utan han blef äfven så besattandes perplex, att han dråsade neder af bordet och höll på att rakt fördärfva en gammal döf käring, som satt där bredvid och vaggade med hufvudet.

Folket kom sig heller ingenting för, utan trodde såsom sanningen var, att det var satanas själf, som kom att förgöra deras lilla andaktsstund.

— Ska' du gå omkring och skrömta och må väl och låta hustru din sitta hemma och svälta, så att ögonen kunna trilla ur hösen på henne, din usling, för dä' ä' du, vet du dä' du! Har du gjort ett enda rejält dagsverke på tre månars ti', din latoxe? Eller brytt dej

om hemmet? Har du dä', du bedragare, för dä' ä' du, så möcke du vet dä'! Du predika! Du snushane, som inte ä' mer väckt än min gamle underkjortel! Eller kanske du ä' dä', du klubbeduns, som knappt kan läsa i bok och inte sjonga en strof! Eller kanske du inte svärjer och regerar och slåss, när du ä' hemma i ditt hus, du vålddriftande kreatur, för dä' ä' du, så du är! Och inte ä' I stort likare heller, som ge er te' att höra på en sådan där ulf i fårakläder! fräste Greta och trängde sig fram liksom för att gripa sin gubbe i peruken.

Men just i detta högtidliga ögonblick försiggick något fruktansvärdt i själen på Sven.

Måntro, att bli så chikanerad inför sitt auditorium och att se hoppet om ett sorgfritt och på sitt sätt äfven ärorikt lif, fylldt af andakt, fläskpannkaka och kaffe, med ens grusadt, det var minsann kitsligt nog. Också blef Sven i ett enda tempo så ilsk, att han inte visste hvarken hvad han sa' eller hvad han gjorde.

Just som käringen därför sträckte fram näfven för att grabba tag i honom for han upp och röt mera som ett vilddjur än som en from botpredikant:

— Låna mig en käpp, go' vänner, så ska' jag bota den helsekes markattan! Och en syndaträl gaf honom sin staf, hvarefter det blef det konstigaste bönemöte, som väl någonsin hållits i trakten.

Sven drämde på sin hälft så att det sang i henne, och han svor och tjöt och regerade precis som en ond ande. Greta tjöt, och kvinnorna bland åhörarne höllo med henne, det förstås.

Gubbarne togo däremot Svens parti. Man kan nog tänka sig oväsendet, men att beskrifva det går ingen i land med.

Smörj fick Greta, och så långt var då allt godt och väl. Men Svens predikarbana vardt ändå ohjälpligen fördärfvad genom denna tillställning.

Visserligen är folket i det häradet inte just så nogräknadt eller bortskämdt med afseende på predikanter, men säkert är, att när Sven ansåg sig ha' tillräckligt användt påken och slängt honom ifrån sig, så höll också folket före, att han i alla afseenden fyllt sin mission.

— Låt oss nu ta' opp en sång ofvanpå detta! lät emellertid Sven och sökte ånyo krafla upp på bordet.

Men åhörarna voro inte med på't, utan letade fram sina hättor och sa':

— Tag du din käring och gack åt helsefyr med henne. Man ska' inte röra ihop gröt och pannkaka eller slagsmål och Guss' or'!

— Vänta lite go' vänner, så ska' jag förklara hela schäsen, för jag vill stå ren inför er! bad Sven.

Men det var förgäfves.

De kvinnliga åhörarne började på att ballra och skrika och skälla ut honom med de värsta ord, som finnas i mänskligt tungomål samt

bevisade honom med skriften, att vilddjuret i Uppenbarelseboken var ett helgon emot honom.

Och med det beskedet fick det äkta paret lägga i väg mot hemhållet.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

När nu predikandet på detta sätt tagit en ända med förskräckelse för Sven, slog han sig på spådomskonst och kreatursbotande, hvilket inte är något oäfvet göra ute på landet.

Det skadar inte heller en kreatursbotare om han är lite vriden i knoppen, ty det håller folket för ett bevis på öfvermått af visdom.

Det dröjde också inte så värst länge, förrän Sven förskaffat sig ett rätt bra rykte som förståsigpåare i läkareväg, och praktik fick han.

Han luffade dag ut och dag in omkring i bygderna med ett par påsar på ryggen. I den ena hade han krut och i den andra dyfvelsträck, så han luktade och stank såsom ett kreatur långa vägar omkring.

Krut och dyfvelsträck voro den enda medicin han kände till, och det vrok han i djuren, så det stod härliga till.

Så kom han en kväll ner till Jösse i Sjöhemmet och bad att få låna hus öfver natten.

— Du kommer som du vore efterskickad. Min stora stut är så rasanes sjuk! lät Jösse.

— Dä' ska' vi väl snart bota! mente Sven och så begåfvo sig gubbarna utåt fähuset och smorde i oxen ungefär ett halft skålpund, hvarjämte Sven gjorde litet signeri öfver ryggen på'n.

Efter några timmar gingo de åter ut för att se till hvad verkan medicinen haft.

Men stuten hade, gunås, blifvit sämre i stället för bättre.

— Han får lof ha' en större dosis! förklarade Sven och tog ånyo fram sin krutpåse. Jösses käring skulle sköta lyset medan gubbarna hjälptes åt att tratta krutet i stutakräket.

Hur nu käringen ställt sig med taljdanken, det vete Herren i höjden, men stuten, som ville rädda sig, stötte till gumman, så att ljuset for i krutet och en explosion uppstod.

Hela stutens hufvud sprängdes, och det ena hornet flabbades för en stund fast vid Jösses hufvud, hvaraf den arme gubben sedan fått namnet »Horndal».

Sven slängdes hufvudstupa in i svinhuset och käringen fick företaga en liten himlafärd upp på hörännet. Ett sådant elände har nästan aldrig förut sports i grannhället.

Men en stor välsignad sak var det, att inte hela fähuset sprängdes i luften eller tog eld.

Där lågo de nu på hvar sitt håll och hojtade.

— Lefver du Jösse? ropade Sven utur svinhuset.

— Ja, med lite lif! Men ja' vet inte hvad det är, som hänger fast vid hufvudet på mej! sa' Jösse.

— Jag hör inte Lisa! Ho' måtte väl aldrig va' sprängd ihjäl? fortsatte Sven.

— Gu' vet, men det ger ja' attan, bara stuten ä' bevarad! svarade Jösse, ty så mörkt och rökigt som det var, kunde han inte se, huru illa det stod till.

Men till sist kom Lisa ner och visade mer sinnesnärvaro än de båda männen, ty hon sprang efter ett annat ljus.

Då fingo de se hornet, som förmedelst en bit af huden hängde fast vid hufvudet på Jösse, och de bäfvade, både Lisa och Sven, ty de trodde i början, att det var självfva hin onde, som de hade framför sig i krut- och svafveloset. Till sist kände de likväl igen Jösse på skinnbyxorna. Men när de fingo syn på stutens sönderssprängda och döda tillstånd, blef Jösse alldeles ifrån sig, och han grät, slet sig i håret och tjöt:

— Jag vet inte hva' jag har gjort för ondt, eftersom stuten ligger död i stället för Lisa, som är frisk och färdig. Dä' hade var't mindre förlust och skada, om ho' eller du, Sven, hade farit åt helsefyr och stuten fått lefva! Han va' värd hundratjugu, väsnades Jösse.

— Dä' ä' din skull alltihop, Sven! Du har hatt hit krutet, din rackare, och du ä' så go' och betalar stuten på eviga fläcken! skrek Lisa.

— Men det var du, som släppte värmen i krutet! protesterade Sven.

På det viset blef där ett vådligt gräl, som slutade med slagsmål.

Sven blef bet i den bataljen, ty han hade ju två emot sig, och dagen efter kom han hem i söndersargadt och fördärfvadt skick.

Det var klart att historien om stutasprängningen snart började göra sin rond i pastoratet, och Sven, som nu inte kunde tro annat, än att hans praktik var slut, begärde fattigunderstöd.

Men kommunalnämnden, som alltid är rasande på sådana ansökningar, gaf honom i stället för understöd ett betyg om stor skicklighet i häfvandet af alla djursjukdomar och sa' till honom:

— Gack du opp åt grannhäradet, Sven, där dom inte har reda på Jösses olöcklie stut, och bota bå' folk och fä, så få de fö' dej och så slippa vi nå'n tunga af dig. Här har du ett bety' som talar lattin och som ger dej bättre kost än vår kommun kan komma ut med!

Kan man tänka sig sicket djup det kan vara i en kommunalnämnd, och hur knifvigt och djädrigt de kunna lura ut sakerna!

Sven tog betyget samt masade åstad åt det föreskrifna hållet och där går han väl än och praktiserar.

En ätaretrio.

Understundom då tidningsredaktörerna blifva riktigt lifvade och goda, släppa de så vådliga saker genom pressen, att det är en riktig lust och äkta glädje däråt. Men det händer också ibland, att de knäcka till med notiser, som de tro skola slå oss med den mest genomgripande förbluffelse, utan att vi likväl af desamma blifva det ringaste häpna.

Sådant var förhållandet med den artikel, hvilken en gång för icke så värst länge sedan gick igenom tidningarne, handlande om storätarebedrifter, hvilka utförts i England och Amerika.

Ja, artikeln var så grundlig, att den till och med omnämnde ätarebragder, utförda i både det gamla Grekland och det påfviska Rom.

När vi läste det där härute, hissnade vi inte, utan mente som så, att man icke behöfde gå så långt hvarken i rummet eller tiden för att få tag i riktiga dunderkarlar i storätning, och att vi, landtbor, inte stå tillbaka hvarken för engelsmän eller amerikanare, greker eller araber i ätareförmåga.

I supning ha vi däremot försämrats, och väl är det, ty supningen gör oss hvarken bättre eller starkare såsom maten gör.

För en fyratio år sedan eller så hade vi nog stått oss i supning också emot hvem som helst, men nu ä' vi afvanda, gualof, rätt så de gamla begabba och håna oss för'et.

Anders i Flugeby körde häromsistens en lefvande gris uti bur till staden för att sälja honom, grisen förstås.

På kvällen kom han hemkörandes, och husfolket hörde hur vagnen stannade ute på ladugårdsbacken. Men det dröjde och dröjde och ingen Anders kom in. Då tände de en lykta och gingo ut. Minsann, låg icke själfvaste Anders, kommunalnämndsledamoten, vidöppen i grisaburen, så slankig och svag och eländig, att där icke blef annan råd för folket än att bära in hela buren in i stugan och hvälfva ut kommunalnämndsledamoten i sängen.

Dagen därpå frågade honom far hans, som är 85 år gammal:

— Hur mycket hade du i alla fall fått i dej i går, innan du ble' så matter? Dä' va' i alla fall väl, att du hade förstånd te' å krypa in i buren, så du kunde hänga mä' hem!

— Åh, svarade Anders och såg »döalik» ut, bara sex supar och två flaskor öl!

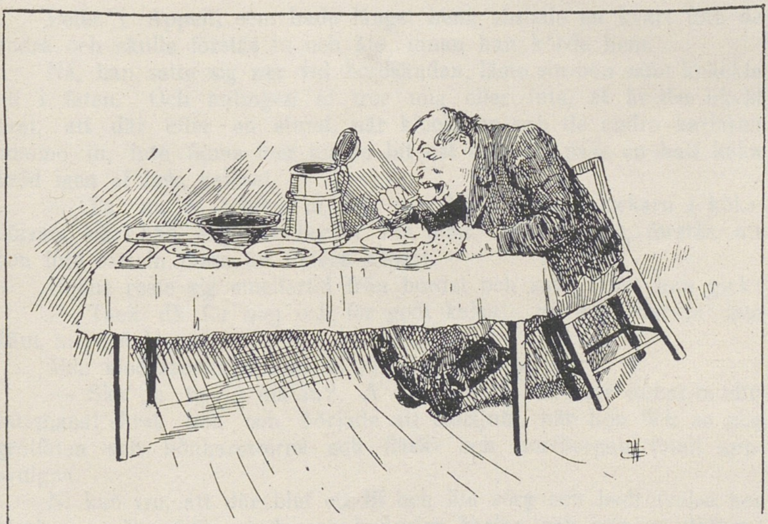

— Tvy hundan! I mina glansdar hade vi minst tie supar i oss före körkedags hvareviga söndagsmor'n! svarade 85-åringen och hånlog åt sin svagare son.

Så det syns af det här, att i supning ä' vi degenererade.

Men i storätning stå vi oss.

Först vill jag nämna några ord om Peter i Appelt. Här finns nog icke många, till och med i utlandet, där de annars skola vara värre än vi i allting, som kunna äta i kapp med honom.

En vår hade klockarn körhjälpe, och då vet man, att det kan vankas en bastant kvällsmat för körkarlarna. Klockaremor hade också dukat fram bruna bönor och fläsk och hvitgröt för de tio karlarna, så att det rent knakade i bordsbenen.

Peter i Appelt, som hade längst hem, slutade en kvart före de andra och skulle förstås in och äta, innan han körde hem.

Nå, han satte sig ner vid bordsändan, läste sin bön samt knäckte till i faten. Och antingen ni tror mig eller inte, så är det likväl sant, att där efter en stund, när klockaren och de andra karlarna kommo in, inte fanns mer än en bit ost och vid pass en half kaka bröd igen af hela kalaset.

— Ta' nu in maten te' oss, mor lella! skrek klockarn i köksdörren, när han såg att bordet var tomt. Han trodde, förstås, att hon inte satt in mera än Peters anpart.

Denne reste sig emellertid från bordet och sade i det han gick:

— Tack då för mej och för godt kalas! Så mätt har ja' inte känt mej på länge!

Men klockaremoran kom in alldeles perplex.

— Ska' ja' ta' in maten? Ä' du galen? Ja' har dukat in alltsammans! skrek hon och började att stortjuta, när hon fick se alla grötfaten och bönkarotterna och fläsk- och korfbergen totalt uppsvulgna.

Ni kan tro, att där blef ett lif och lite sorg och bedröfvelse hos klockarns. Nio främmande och hungriga karlar, och inte ett dyft att mätta dem med i hast.

Hur de redde sig ur knipan, det hör nu inte hit, men Sven i Mjölkanabben, som var med på detta körhjälpe, satte sej i sinnet på, att han för sin del en dag skulle pröfva, huru långt Peter i Appelt kunde sträcka sig i ätareväg.

— Äss du tror dej för att äta opp en skäppa full med stinnkakor (tunna pannkakor), så kan du komma te' mej om sönda', Peter, sa' Sven en gång.

— Jaja, dä' ä' ingen synd att bju' te' och göra så godt en kan; men då ska' I klena lite' smör på innansidorna i skäppan, så slinka pannkakorna ner lite bättre! log Peter, som blef förtjust öfver att ha' ett sådant räfvamål i sikte.

Den söndagen hade fruntimren i Mjölkanabben ett fasligt bestyr, ska' ja' säga. De bakade stinnkakor, så att de kunde fördärfva sig o'h stodo kring spisen så heta och illröda i syn, att man kunde tro dem färdiga att fatta eld, när som helst. Det går minsann inte åt lite tunna pannkakor till att fylla en skäppa med.

Men när Peter i Appelt kom, var skäppan emellertid nästan jämnbräddad.

— Ge' honom nå't att bita i, mens han väntar tills skäppan blir full! sa' Sven.

— Tackar som bjuder! sa Peter och mottog en vådlig smörgås, som han dock expedierade i en handvändning.

När se'n stunden var inne att hugga in på pannkakorna, tog Peter af sig rocken och satte sig bredvid skäppan.

Där fanns ingen bland alla de närvarande, som trodde att karlen skulle gå i land med det betinget, och flera fruntimmer tyckte att hela tillställningen var detsamma som att fresta vår Herre.

— Han spränger sej, suckade de och knäppte ihop händerna och vaggade med sina hufvuden.

— Åh, dä' ä' inte farligt, ja' vet hva' han uträttade hos klockarns. Och för resten ä' dä' ju bara mage hela karlen, si på'n bara! Han har ju inget bröst egentligen! log Sven.

Men Peter åt sig lugnt och säkert ner mot skäppans botten. Det gick lite långsammare mot slutet, det förstås, och tidt som oftast lossade han på spännet i västen och släppte upp ett par tum. Men gick gjorde det, och snart fångade han upp sista pannkakan. När han fått denna i näfven och noga sett efter, att där ingen mer fanns, tog han upp skäppan i sitt knä och gned med pannkakan af alla smörlämningarne på dess kanter. Se'n snodde han i sig pannkakan och satte suckande ifrån sig skäppan.

— Gu' välsigne er för den go'e maten! Men ett stop mjölk skulle allt va' godt ofvanpå, sa' han.

Kära mor i Mjölkenabben flydde honom mjölken och han expedierade henne också. Jag tror inte att det finns många, som skulle göra det bravatet efter! Eller hur?

Men från den stunden blir aldrig Peter bjuden på kalas i socknen. Det finnes ingen, som ser sig god att mätta honom.

* * *

Ja, det finns här ute i bygderna många karlar, som ha alldeles vådliga svalg.

Ni ha' kanske hört talas om Vrigstabon, som höll på att sätta ihjäl sig af gröt en gång?

Jo, han satt och slefvade gröt i lugn och frid om kvällen och anade intet ondt, förstås. Rätt som han var bäst i tagen, kände han

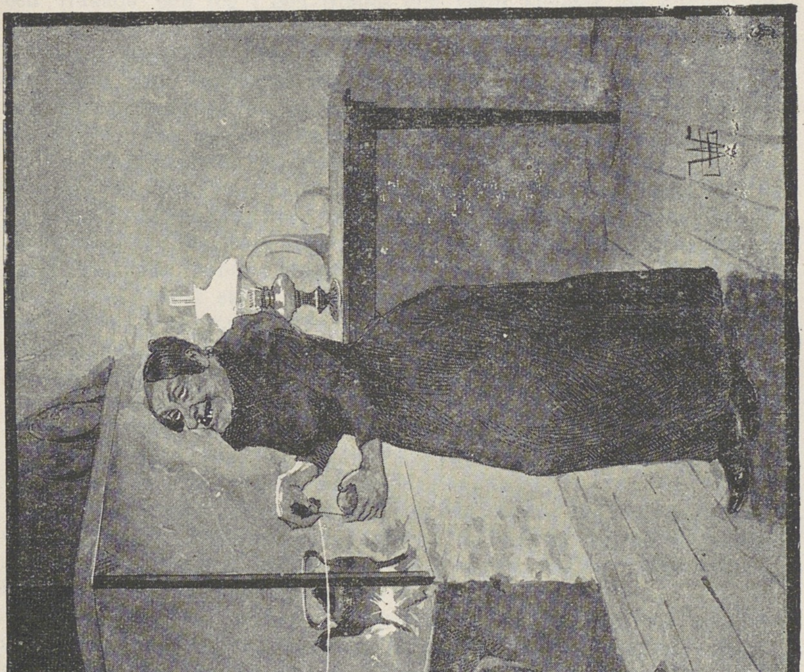

det alldeles som om någonting fastnat i grötagången på'n. Han svälјde och tråkade och tog i och istades och vardt alldeles blå i synen en lång stund och trodde till och med en vändning att hans yttersta stund var kommen. Men rätt i rappet sjönk det ner, så att han fick lisa. Han hade emellertid också ilsknat till, när han satt och svälјde, och han lofvade därför, så fort han fick sin talförmåga åter, hustru sin stryk, »äss hon inte framdelesböstade sönder mjölklonkarne, så att han sluppe sätta ihjäl sej».

Om en stund därefter, då hustrun hade diskat och skulle sätta sig till och stoppa strumpor, var det henne omöjligt att hitta sitt ullgarnsnystan. Hon sökte likt och olikt samt petade med ett piskskaft under hvarenda möbel i stugan.

— Ja' menar skam ha' tatt mitt lilla nösta'! skrek hon slutligen och tittade på mannen. Men i detsamma fick hon se något underligt i mungipan på honom.

— Torka dej om truten, du! sa' hon.

Och gubben tog ett stråk med tröjärmen öfver munnen, men det hjälpte ej. Då fattade hon själf tag i det underliga och ryckte till.

— Jesses, ja' tror minsann, att du har ullgarnsnöstat i munnen och sitter här och för skoj mä' mej! skrek hon.

— I munnen! skrek mannen och bleknade. Nej inte i munnen utan i magen! Förbanningen börjar ja inte tro, att det var ditt nösta, som råkat komma i grötafatet, och som jag svälјde. Dra' sakta i trån, så kan vi kanske harfva upp'et.

Och så satte gubben sej gapande på sängkanten och hustrun ställde sig framför och började nysta till sig tråden ur mannens innandöme. Det tog sig minsann ut liksom ett duktigt trolleri.

— Härfva sakta, mor, för dä' hvälfver sej i mej! pustade gubben. Men gumman räddade till sist sitt ullgarnsnystan.

* * *

Ett mera ovanligt ätande utförde också Peter i Masås en aftonstund.

Trött och hungrig kom han hem från skogen på kvällen och det var därför med glädje han satte sig ner bredvid sitt grötfat, hvilket mor Lena dukat fram midt under »väggstudsaren» i stugan. Peter åt länge, andäktigt och väl samt vardt omsider mätt. När han lagt ifrån sig skeden och mumlat sin bordsbön, tittade han upp på klockan ofvanför bordet för att se om det var läggedags. Men hur han glodde och glodde, blef han icke slug på klockan.

— Hva' i hundan ä' klockevisarn, Lena? sporde han till sist.

— Han sitter väl där han ska' sitta! svarade hustrun.

— I hälseke heller! Ja' ä' då åtminstone inte människa te' å upptäcka'n!

Det var sant som han sade. Visaren fanns inte på taflan och bägge började leta på golfvet och öfverallt, men klockvisaren var ingenstädes till finnandes.

Sent omsider sa' gumman:

— Ja' undra' om han möjligtvis kan ha' dråsat ner i grötabunken, så att du har fått honom i dej?

— Åh, dä' kan väl allri' stå tell!

— Kände du ingenting, när du åt?

— Jo, Gu' vet hur dä' va'? Ja' töckte bestämdt att dä' krasmade te' en gång i halsen på mej, och att dä' va' nå'et långt och styft, som slank ner, men ja' trodde att dä' bara va' en bit utå' grötaklynnan!

— Där ha' vi'et, du har fått visarn i dej, sa' käringen och ville taga till lipen.

Men Peter i Masåsen tröstade henne sägandes, att han var säker om, att visaren som »hållit parull» i 45 års tid, skulle gå sin gilla gång härefter också, och han spådde sant.

Visaren gick samt kom till bys igen, och än i dag luffar han omkring urtaflan på studsaren där borta i Masås. Men Peter har numera girat fast honom med en bit af ett gäddsnar.

Jordöl i Skrymtebo.

Nu för tiden vill det till, att man håller tungan rätt i munnen, om man vill eröfra ärones krona åt sig ute på landsbygden. Kan man inte på ett finurligt sätt dölja sina små snedsprång, så barkar det åt häcklefjäll, och den som inte har något absolut fördoldt och bra gömställe för sin whiskyflaska eller sitt sädesbrännvin, han varder bums utspretad ur landsting, kommunalnämnd, vägstyrelse, snöploglag och skolråd.

Men förstår han däremot bara att gömma varorna väl och smyga sig till dem, så att ingen ser honom, kan han emellertid hysa ett godt hopp om framtida storhet.

Och det är i alla fall en välsignad sak, att synden motas bort ur dagsljuset och kastas ut i mörkret, dit den rätteligen hörer. Förr i världen gingo vi omkring som glupande ulfvar ute på landsvägarna med lommaflaskor i bakfickorna, med bäljaspel under den ena och flickor under den andra armen. Vi förstodo inte bättre på den tiden, vi skråar, utan vi tjoade och hojtade och tryckte ömsom flaska, ömsom tösaläpparne mot våra munnar midt i solskenet och dagsljuset, precis som om ingen skam varit till i världen. Och ändå kunde man på den tiden bli både kyrkovärd och ledamot i taxeringsnämnden.

Försök med något så'nt nu, så får en se, hur det går!

Åh, nänämen, nu är det strängt och kyskt, så det förslår. Så länge dagern varar åtminstone.

Nere i Skrymtebo socken ha de en sparbank, där skolmästaren är en slags kamrer.

En dag, när han satt där och plitade med sina räntor, kom Nils i Slambo in till honom.

— Mi' stora so har fått rödsjukan, så jag har var't ute och skaffat mej en konjaksslank till henne. Får jag ställa in botällen i kassahvalfvet en vändning, mens jag tittar in och talar ve' kommunalordförar'n? bad Nisse.

— Gärna det! fick han till svar.

Men just som Nisse gått, kommo ett par direktörer i sparbanken dit och började rannsaka efter papper i hvalfvet. Där funno de »botällen» och blefvo så gripna af helig vrede, att de sade upp den stackars skolmästaren från platsen i banken.

Det hjälpte honom inte, att han talade om sjukdomen hos Nisses so i Slambo.

— Dä ä' för groft påhittadt! mente de. Och när Nisse i Slambo själf kom och sökte utreda saken och fria skolläraren blef det bara etter värre.

— Ni ä' i komplott, era drinkare! Vi låta inte lura oss. Vi känna till de där gamla historierna om sjuka djur, som behöfva sprit. Men det knepet är för urmodigt nu! hånade direktörerna. Och skolmästarens reputation och framtid blefvo ödelagda. Så strängt är det nu.

Nehej, nu gå vi inte omkring med lommaflaskor och flickor, innan sol gått ner. Nu ha vi växelblanketter i innanfickorna vid våra hjärtan och fromma ord på våra läppar här nere i Skrymtebo socken.

Men reela äro vi. Aldrig skall man kunna komma på oss med några uppenbara grofva synder och laster. En kan gå hvart som helst och när som helst, utan att man behöfver frukta för smörj. Här kan hållas den största auktion, utan att så mycket som ett endaste refben blir knäckt eller en murken tand utslagen. Och när våra pojkar komma hem från beväringsmönstring, äro de lika helfärdiga i anseende till sina lemmar, som när de drogo af. Det är bara när det blir fråga om kontraktskrifning eller affärer, som den gamle Adam kryper fram i oss och visar sig ett grand.

Dock, go' vänner, händer det oss allt en och annan gång, att vi snafva och hålla på att falla. Skam smyger sig på oss, när vi gå som säkrast, och han är inte god att ryckas med, den ledingen.

Men det är nog som så, att det, som blifvit oss förelagdt att genomgå, det måste vi igenom, om det är aldrig så svårt och besatt.

Och här ska ni få höra, hur den lede lurade bå' oss och vår gamle kyrkherre häromsistens. — — —

— — — —

Likare präst än den vi ha, ska' inte kunna hittas. Han är bara nu så gammal, att han närapå är såsom barn på nytt. Men församlingen vördar och håller honom kär, ty så vidt som möjligt är, rättar han sig efter församlingens önskan ständigt och i allt.

Nu hände det, att han blef änkman. Det är ett rikt hus och storligen aktadt i hela trakten, så det var klart, att där ställdes till

ett synnerligen hedersamt jordöl i prästgården. Allt reelt folk i pastoratet bjöds, och det var inte många, som försummade hörsamma inbjudningen, vi kommo och fyllde så småningom den stora salen, och till sist skulle vi då, efter återkomsten från kyrkan, bänka oss kring det rika bordet, som var dukadt efter socknens sed. Inga flaskor eller glas syntes på'et. Ah, den gamle, snälle vördade prästen rättade sig efter oss.

Innan vi gingo till bords, samlade han oss karlar, talade och sade:

— Mina käre församlingsbor, ärade gäster och värderade ämbetsbröder! Sorg och bedröfvelse har trätt öfver min tröskel, och därför i enlighet med tidsandan i öfrigt har jag inte aktat nödigt eller ansett det passande att ta hem några starka varor.

— Rätt så! rätt så! sa' vi.

— Men — fortsatte han — om någon af mina kära församlingsbor, ärade gäster och värderade ämbetsbröder skulle känna behof af ett glas öl, så står där 200 halfvor under pianot! Vi bugade oss och skeno till, fröjdande oss öfver att det inte stod på bordet.

— Och vidare: om någon af mina kärälsklige församlingsbor, ärade gäster och högt värderade ämbetsbröder tilläfventyrs skulle åstunda ett glas vin, så vill jag ödmjukligen meddela, att det står 32 flaskor i lavoaren.

Vi skrapade med fötterna, skeno ytterligare, smackade med läpparne och beundrade den gamle, som trots sin ålderdom och stora bedröfvelse kunnat förstå att taga oss på pricken och räkna ut det så finurligt.

— Och än vidare: — fortsatte han — skulle det nu äfvenledes så vara, att någon eller några af mina högt älskade församlingsbor, ärade gäster och ämbetsbröder, efter måltiden skulle för sitt kroppsliga välbefinnande tarfva någon konjak till kaffet, så vill jag uppenbara, att det finns ungefär 14 buteljer stående bakom ministerialböckerna i skåpet uti mitt ämbetsrum.

Vi skrapade än värre med fötterna, bugade oss än djupare och sken till än värre.

— Och ändtligen vill jag till sist säga eder alla, mina kära sockenbor, ärade gäster och lysande ämbetsbröder, som i dag hedra mitt ringa tjäll, att därest till äfventyrs någon eller några skulle till kaffet föredraga den milda, söta punschen framför den tvifvelsutan i smaken fränare och skarpare konjaken, så finns det ungefär 16 liter sådan liggandes under soffan i gästrummet, dit måhända flera af eder, mina käraste, önska draga eder tillbaka efteråt för njutandet af de cigarrer, hvilka där äro tillfinnandes och tillgängliga

för mina kära församlingsbor, ärade gäster och högt värderade ämbetsbröder. Och efter dessa upplysningar, dem jag i min egenskap af värd funnit mig pliktig meddela, så låtom oss nu alla hvar i sin stad förfoga oss till mitt enkla bord!

Vi förfogade oss glada.

— Tänk sådan seger, att vi till och med fått vår präst, som eljest länge lefvat i gamla fördomar, så långt, att han bannlyst starkvarorna från bordet, hviskade vi oss emellan.

Under dagens lopp höllo vi oss sedan gärna och länge kring pianot och lavoaren, uti ämbetsrummet och på gästkammaren. Allt gick emellertid regelrätt, undantagandes att nämndemannen på hemvägen gaf sig till att köra i kapp med kyrkovärden. Och äfven det skulle inte ha gifvit anledning till prat, därest icke kyrkovärden kört i vält och brutit benet af hustru sin och nämndemannen kört omkull och krossat refbenen på en fattigstugugubbe.

Undantagandes dessa småsaker, som inte voro mycket värda att tala om eller göra några skvallernummer af, aflopp alltsammans hederligt och bra. Ett likare och bättre jordöl har här inte hållits i min tid. Och ändå funnos inga rusdrycker på bordet.

I en samling fristående och kompletta arbeten utgifves ett urval af

Thure Sällbergs
Humoristiska skizzer
från den småländska landsbygden.

Hvarje del kostar 25 öre.

Närmast utgifvas:

HVARDAGSSLIT och HÖGTIDSGILLEN.

BONNAKNEP och RALLAREDÅD.

GYCKLEJÖSSAR och ANDRA FRAMSTÅENDE SYNDARE.

FRIERI och GIFTERMÅL, HATFULLHET, HÄMND och SLAGSMÅL.

ILLDÅD och KÄRLEKSAFFÄRER.

PÅ HERRGÅRDSVÄGAR och SKOGSSTIGAR.

KARLAORD och KÄRINGSNACK.

JORDBÄFNING I SPINKAMÅLEN.

I SNUFVEBO och SKRYMTEBO.

POJKAENFALD och KVINNOLIST.

I BYGDERNA.

BLAND TROGNA GRANNAR.